

Indholdsfortegnelse:

Leder	1
Portræt: <i>Rhacodactylus auriculatus</i> af Jan Grathwohl	3
Præsentation af Jaguarmorfen af <i>Morelia spilota</i> af Jesper – Jaguarpython.dk	5
Indsamlingstur – Sådan forbereder du dig! af Thomas Frøik	8
Hold og opdræt af <i>Strophurus intermedius</i> af Thomas Raavig	16
<i>Dendrobates tinctorius</i> – I sandheden en farvefrø! af Simon Bomholt.....	20
Hold og opdræt af daggekkoen <i>Phelsuma grandis</i> af Rasmus Christiansen	33
Hold af <i>Phelsuma grandis</i> frit i et terrarium af Jan Grathwohl	39
Hold og opdræt af Afrikanske dværgmus (<i>Mus minutoides</i>) af Casper Hølmkjær	41
Hold og opdræt af Kinesisk Leopardgecko – <i>Goniurosaurus luii</i> af Bo Jakobsen	44
Løvfrøen <i>Hyla arborea</i> af Miqe Erikzén	47
Et messe display er en god idé – og sådan bygger du et af Lasse Thorsen.....	53
At lave et Dvaleskab af Jakob H. Christensen	55
Identifikation og Dokumentation af Peter Peter	56
Litteraturhjørnet af Jan Grathwohl.....	58

Leder

Velkommen til anden udgave af **TERRARIET**. Vi kan med glæde præsentere endnu et blad fuld af gode og spændende artikler – spændende bredt over terrariehobbyen. Vi er meget taknemmelige for den modtagelse første blad har fået og vi håber naturligvis at også dette blad vil blive modtaget godt blandt jer læsere.

I skrivende stund har vi ultimo januar – og det er bidende koldt udenfor – dyrene er hos de fleste af os i dvale eller i hvert fald i køleperiode – og det giver tid til at få ordnet andre ting, såsom tænkt tanker om hvad man vil i det nye år – skal der nye dyr ind? – skal bestanden udvises eller måske delvist udskiftes? Hvad er planerne for opdræt? – og ikke mindst, er det til at komme af med ens opdræt i disse finanskrisetider? Dette er nok nogle af de ting i tumler med, men vi håber også i kan få tid til at tænke lidt over hvordan 2010 skal se ud for **TERRARIET** – har i f.eks. selv nogle erfaringer, små som store, som kunne tænkes at være interessante for andre? Har du f.eks. været ude og kigge på dyr i naturen (indlands som udlands)? – har du haft nogle gode opdræt i 2009? Har du gjort dig nogle terrarieteknisk interessante erfaringer? Har du knækket koden til avl på græshopper eller voksmøl? Så lad os da endelig få en artikel til bladet, så vi alle kan blive lidt klogere på vores fælles hobby.

Der er ved at være gået et godt stykke tid siden første blad udkom – og vi må sande, at det tager ganske lang tid at stykke et blad af denne omfang sammen – en ting er at få samlet artikler ind – dette har reelt nok været den letteste del ved det blad vi nu udgiver (tusind tak til forfatterne) – og vi har en del der allerede nu har lovet/varslet artikler til fremtidige numre, så det er jo blot skønt. Det der primært har taget tid denne gang er for undertegnede at få tid til at læse tingene igennem, rette dem til, koordinere med vores tålmodige layouter mm. Men på den anden side glæder det mig personligt at vi i sidste ende kan udgive et så flot og stort blad med

jævne mellemrum uden at det koster jer som læser det en krone. Vi har dog internt i redaktørgruppen snakket lidt om hvordan vi skal gøre i fremtiden – og her kunne det være rart, hvis nogle af jer gad give jeres mening til kende, enten på et af de tre specialfora (**Gekkoforum, Dendromania, Slangeforum**) eller via vores facebook gruppe – i er naturligvis også velkommen til at sende jeres mening pr. mail til en af redaktørerne. En af de ting vi godt kunne tænke os at vide, er hvad i godt kunne tænke jer af udvikling i bladet i fremtiden. Vil i gerne have det oftere – men i mindre udgaver, eller kan i godt leve med 1-2 blade om året periodisk, af større omfang? Har i forslag til forbedringer ved layout? Artikelsammensætning? Forslag til forbedringer af vores ”markedsføring” – det være sig hjemmeside, distribution via fora, markedsføring på messer etc. Lad os endelig høre hvad i synes kunne være gode tiltag – blot hav i tankerne at dette indtil videre drives 100% af frivillige kræfter og er et nonprofit foretagende – altså skal ting ikke koste alverden – eller endnu bedre, være noget i selv kan komme med et løsningsforslag til.

Vi ser i disse år, en stadig stigning i interessen for avl af farvemorfer – her må kongepyttonen siges at være den helt store interessesluger i de seneste år – og interessen synes at være konstant stigende – det er ret fascinerende, hvad enten ens interesse ligger indenfor denne art eller ej, når man påtænker at arten for blot 20 år stort set aldrig blev opdrættet – ja det var faktisk direkte en sjældenhed når det lykkedes. I dag pumpes der opdrættede unger ud i tal som vel reelt kun overgås af kornsnogeavl – hvilket i sig selv er temmelig vildt, når man tænker på at kornsnoge generelt lægger kuld der er 4-5 gange større og ofte kan lægge flere kuld på et år. Farvemorferne er kommet for at blive – ingen tvivl om det – bryder man sig ikke om dem, må man holde sig fra dem og reelle farvemorfer kan hvis ønsket udavles af ens avlsmateriale over en række generationer, hvis man ønsker dette. Et andet område som

indenfor de sidste par år også er kommet til Danmark, er den fokuserede avl på hybrider – altså blandinger mellem forskellige arter. Dette er et område, som dækkes i en af de artikler vi har i dette blad – nemlig artiklen om Jaguar tæppepytonen – en interessant artikel om hvilke former af jaguar-morfen der findes i hobbyen på nuværende tidspunkt.

Denne artikel kan måske sætte nogle moralske og etiske tanker i gang hos læserne – og vi har gennem det sidste halve års tid haft flere spændende debatter om dette emne på navnlig **Slangeforum**. Jeg tror aldrig der bliver enighed om hvorvidt dette er en accepteret del af hobbyen – men faktum er dog at det finder sted, og at en del seriøse slangefolk herhjemme arbejder med denne form for avl.

Det er derfor vores håb, at vi via artikler om denne slags dyr her i bladet, skaber noget fokus på såvel problematikkerne ved denne slags avl, men så sandelig også gør at en del uvidenhed og misforståelser ved videresalg til 3-4 part af hybridafkom, kan være med til at rene linier ikke ”forurenes”.

Hybridavlens bundler ofte i en interesse i at forstærke forskellige karakteristika, ved at krydse to arter med forskellige flotte særegenskaber, for derved måske at kunne få et smukt designerdyr – her kan f.eks. nævnes Carpondro’en, der som en krydsning af *Morelia viridis* og *Morelia spilota*, udtrykker nogle spændende karakterer fra begge forældrearter.

Vi håber at du også i dette blad finder noget af interesse ☺

Med venlig hilsen

Jan Grathwohl, Redaktør

Portræt: *Rhacodactylus auriculatus* (Bavay, 1869)

Tekst & Foto: Jan Grathwohl

Førstegangsbeskrivelse:

Platydictylus auriculatus Bavay, 1869, Mem. Soc. Linn. Normandie, 15: 6. – Terra typica: Mont d'or (Mont Doré, Ny Kaledonien) (Bavay, 1869, Seipp & Henkel, 2000)

Populærnavn:

Intet dansk navn, på engelsk kaldes arten Gargoyle Gecko eller New Caledonian Bumby Gecko og tyskerne kalder den Höckerkopfgecko. Navnene hænger sammen med artens lidt specielle hovedform.

Udbredelse:

Rhacodactylus auriculatus er udbredt i den centrale og sydlige del af Ny Kaledonien – arten kendes kun fra hovedøen og er ikke fundet på nogle af de små øer. Dens udbredelse strækker sig over max 5000 km² (Seipp & Henkel 2000)

Beskrivelse:

Rhacodactylus auriculatus er blandt de mindre *Rhacodactylus* med en kropslængde på 88 til max 125 mm. Halen er tynd og tydeligt afsat fra kroppen – den ligner faktisk mest af alt en regenereret. Halen tabes let, men regenererer hurtigt. Den originale hale har hæftelameller for enden. Tæerne er smalle i forhold til andre *Rhacodactylus* arter – dette gør at denne art, er knap så god til at klatre på glatte flader.

Arten adskilles let fra de andre *Rhacodactylus* arter grundet hovedets udformning. Det ser mest af alt ud som om hovedet har buler – hvilket giver et kantet udseende – dette er en af årsagerne til artens tyske og engelske navne. Hvert baglår har på undersiden en ”midetaske”, hvor mider i naturen sætter sig – hvilken betydning dette har for gekkoerne er endnu ukendt.

Farvetegningen er typisk mønstrede tværbånd på en lysebrun til mørkebrun grundfarve. Arten kan også have et netagtigt mønster på en brun grundfarve. Den sjældneste farvetegning i naturen består af længdestriber på en brun grundfarve, her er der en mørk midterstribe – med to parallel længdebånd,

disse striber kan være rustrøde.

Farveformerne er ikke knyttet til forskellige levesteder, men findes blandt hinanden, dog fandt Henkel (2008), overvejende de intensivt rødlige dyr, hvor jorden var righoldig på Laterit, her fandt han dog også andre farvevarianter.

I terrariehobbyen er navnlig sribede dyr fremavlet i stor stil og den røde farve avles kraftigere og kraftigere via selektiv avl. Hannerne kendes let fra hunnerne grundet de kraftige hemipenisbuler. (Bauer & Sadlier, 2000, Seipp & Henkel, 2000)

Levevis:

Rhacodactylus auriculatus findes i fugtig skov og i åbne skovområder. Den findes oftest på mindre træer og buske få meter over jorden. Den er også fundet i strandvegetation, kun få meter over højvandsgrænsen. Den findes primært i skovkanten og derudover også steder hvor der ikke er træer med lave buske (Henkel, 2008). Arten skulle være meget almindelig i de områder hvor den forefindes, selvom dens udbredelsesområde er blandt de mindste for slægten. *Rhacodactylus auriculatus* er primært aktiv i de tidlige aftentimer. Hannerne kan slås og skade hinandens haler i deres territorialkampe. De har et meget kraftigt bid – og det kan ikke anbefales at blive bidt.

I naturen spiser de primært insekter men tager også mindre øgler, samt pollen, nektar og saft fra træer (Snyder et al, 2008). Derudover tager de snegle. Tænderne er forstørrede og krogede, måske som tilpasning til deres øglespisning (Bauer & Sadlier, 2000).

Arten kan yngle året rundt og lægger to æg pr. gang, som graves ned i løs jord. Ungerne er 60-70 mm i fuld længde når de klækker – og bliver i naturen kønsmodne efter ca. 2 år – i terrariehold kan de være kønsmodne allerede efter 1 år (Bauer & Sadlier, 2000)

Litteratur:

Bauer, A.M. & R.A. Sadler. 2000. The Herpetofauna of New Caledonia. SSAR Contrib. Herp., 17: 1-310.

Bavay, A. 1869. Catalogue des reptiles de la Nouvelle-Calédonie et description d'espèces nouvelles. Mém. Soc. Linn. Normandie, 15: 1-37.

Henkel, F.W. 2008. Beobachtungen an Neukaledonischen Riesengeckos in der Natur. Draco, (36)9(4): 14-22.

Seipp, R. & F.W. Henkel. 2000. Rhacodactylus - Biologie, Haltung und Zucht. Edition Chimaira, Stuttgart, 173 pp.

Snyder, J.P., L.A. Snyder & A.M. Bauer. 2008. Rhacodactylus auriculatus. Sap Feeding. Herpetol. Rev., 39(1): 93.

Tekst og Foto: Jan Grathwohl (jan@grathwohl.dk)

Præsentation af Jaguarmorfen af *Morelia spilota*

Tekst: Jesper – Jaguarpyton.dk – Foto Jaguarpython.dk & Thomas Stensgaard

Jaguarens oprindelse

Jan Eric Engell fra Norge (nu bosiddende i Sverige) var først med jaguar-morfen som opstod i et kuld *Morelia spilota mcdowelli* unger i 1994. Ungen havde et meget let genkendelig mønster og en hel anden baggrunds farve end de øvrige dyr i kullet. Den var næsten mønsterløs langs ryggen med undtagelse af et par mærker på halsen.

Det samme *mcdowelli* par fik i 1999, 12 unger, hvor af de 8 var Jaguar morfer, alle disse dyr blev solgt til USA og derfor er de i USA lidt længere fremme med avl, ud fra denne morf.

Året efter (2000) kom de første Jaguarer fra urelaterede hunner og hermed var Jaguar genet bevist som en genetisk mutation der nedarves til omtrent halvdelen af ungerne.

Renracet McDowellli Jaguar Foto: Thomas Stensgaard

Baggrundsfarven var en lys rosa med lysebrune pletter omkranset med en sort kant, langs siderne på hele kroppen. I en alder af 2-3 år blev baggrundsfarven på dette dyr mere og mere gul og i 1997 navngav Jan Eric den nye morf : Jaguar Pyton.

Jaguaren kendes i almindelighed på en meget orange eller gul grundfarve med sorte mønstre og med et hovedmønstre som skiller sig kraftigt ud fra normal formen.

Jaguar-genet er altså CO-dominant, hvilket betyder at ca. 50 % af ungerne fra hvert kuld er Jaguar morf, mens de resterende dyr er såkaldte Jaguar siblings (søskende) uden den særlige gule farve/mønstre.

Jaguar siblings' genetik er ikke bevist, og man kan derfor spekulere over hvad/om der gemmer sig noget i disse siblings/søskende dyr. De bliver ofte meget flotte "almindelige" dyr. En Jaguar parret med en af disse siblings giver ofte rigtig flot afkom og derfor er disse

søskende altid "værd at gemme på" når man opdrætter Jaguarer. Der gik ikke mange år før den første blanding blev lavet, altså at man krydsede en *mcdowellii* Jaguar, med de øvrige *Morelia spilota* underarter og i dag har disse krydsninger spredt sig meget, her er nogle eksempler på krydsninger.

Med 2 underarter/arter:

Jungle Jaguar (*Morelia spilota cheynei* x *mcdowellii* Jaguar)
Diamant Jaguar (*Morelia spilota spilota* x *mcdowellii* Jaguar)
Irian Jaya (Papua) Jaguar (*Morelia spilota harrisoni* x Jaguar)
Ivory Jungle Jaguar (sort/hvid variant af *Morelia spilota cheynei* x *mcdowellii* Jaguar)
Bredli Jaguar (*Morelia bredli* x *mcdowellii* Jaguar)
Zebra Jaguar (*Morelia spilota cheynei* Zebra x *mcdowellii* Jaguar)
Granite Jaguar (*Morelia spilota variegata* Granite x *mcdowellii* Jaguar)

Med 3 underarter/arter:

Diamant-Jungle-Jaguar
Papua Bredli Jaguar
Jungle Bredli Jaguar
Diamond Bredli Jaguar
Flere vil helt sikkert komme til med tiden.

Hvor er Jaguaren på vej hen?

De opdrættere som arbejder med Jaguaren, forsøger hele tiden at krydse sig frem til flottere dyr, altså finde dyr som parret sammen, giver mere gul eller speciel mønster.

En anden retning er at få Jaguaren, lidt ned i størrelsen og med gener fra de små underarter er det nu lykkedes at lave dyr som holder sig på ca. 160 cm som voksen.

I de linier som betegnes som små arbejdes med såkaldt linie avl hvor man krydser de bedste dyr fra samme linie sammen på den måde vil man forbedre deres egenskaber og jeg gætter på at en super gul Jaguar som max bliver 1,5 m er at finde om få år.

50% Irian Jaya Jaguar Foto: Thomas Stensgaard

Nyklækket Granit Jaguar

6 md. gammel Granit Jaguar

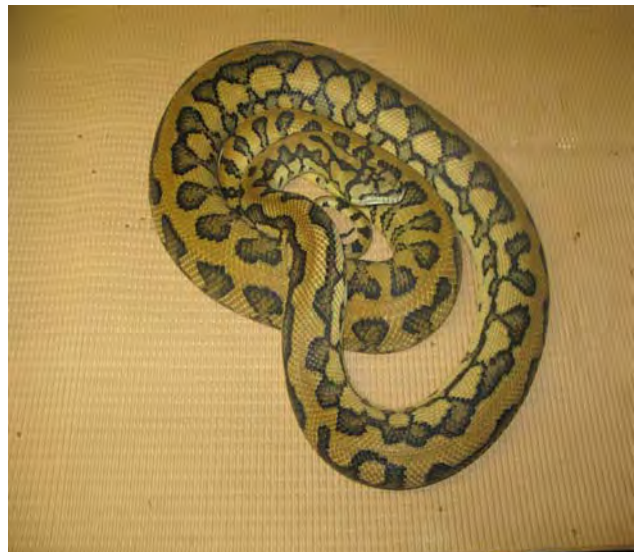
3 md. gammel Hypo Jaguar

12 md. gammel Hypo Jaguar

50 % Jungle Jaguar

Voksen McDowell's Jaguar

Indsamlingstur – Sådan forbereder du dig!

Tekst & Foto: Thomas Frøik

De fleste af os, der holder fugledderkopper som hobbydyr overvejer som oftest, på et eller andet tidspunkt, selv at tage ud i naturen og indsamle edderkopper. Dette er på heller ingen måde umuligt og kan efterhånden gøres i et prisleje så alle kan være med. Når det er sagt, skal det ikke være en hemmelighed, at det ikke altid er en dans på roser at tage ud i verden og lege indsamler. Det er hårdt arbejde og det kræver motivation, masser af motivation.

Medmindre du er den første i verden, som bare popper op i et land og ser edderkopperne falde ned fra himmelen, må du gøre dig klart, at der er lige mængder skuffelser og glæder på rejser af denne slags, hvis ikke endda flere skuffelser. Men hvis viljen og motivationen er der, er alt muligt. Og det er vigtigt at huske når du atter engang vender slukøret hjem fra endnu en dag uden held i posen.

De fleste jeg kender, som ikke har taget en edderkoppetur, har en ide om, at det er en slags actionpacked ferie. Actionpacked? Helt sikkert. Ferie? NO WAY. Det er seriøst benhårdt arbejde. Du vader mange kilometer hver dag, render rundt i problematisk og ufremkommeligt terræn, det er varmt, det er fugtigt, du bliver ædt op af myg og igler, der er giftige dyr og planter og mange af de mere "spændende" områder er plastret til med guerilla militser og separatister, men når du først finder guldåren er det det hele værd.

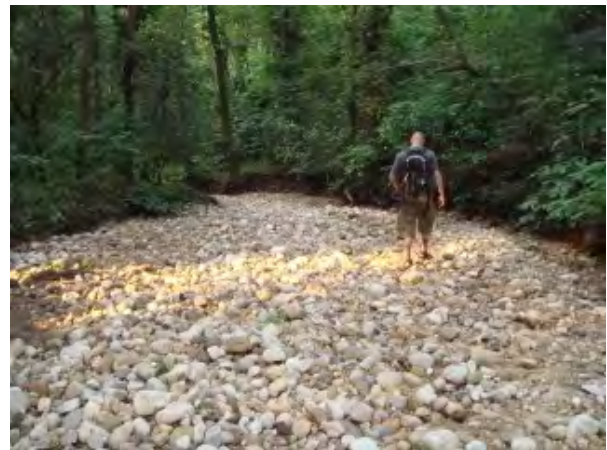
Derfor er du, udover den evt. indlysende bonus i form af edderkopper, som oftest også garanteret en på opleveren, som hr. og fru Danmark aldrig kommer i nærheden af. Men det handler i bund og grund om, hvor risikovillig du er. Tør du tage de chancer, der kræves for success? Er du villig til at færdes i områder, der ikke findes i rejsekataloger?. Hvis du frygter at komme galt afsted er det nok bedre at blive hjemme ved mors kødgryder, men det er der jo ikke meget sjov i. Så inden noget andet er du nødt til at gøre op med dig selv, hvilken slags indsamler er du?

Jeg plejer typisk at stoppe indsamlere ind i 4 simple kategorier:

Engangsindsamleren, som typisk tager en enkelt tur. Mest for at se, hvad det er for noget og lader det blive ved det.

Ferieindsamleren, som timer sine ferier så han/hun kan tage et par småture om aftenen langs en skovvej og samle lidt edderkopper inden turen går tilbage til swimmingpoolen eller baren.

Hardcore indsamleren, som typisk tager minimum en tur om året, hvor det hele drejer sig om ren og skær indsamling og ikke meget andet. Det er mere eller mindre altid denne slags indsamlere, som bringer nye arter ind i hobbyen.

Haplocosmia himalayana habitat, Indien.

Værtshusindsamleren, som også er den kategori jeg nærer mindst respekt for, men ikke desto mindre er der en del af dem. De indlogerer sig typisk i et område med mulighed for bonus og engagerer lokalbefolkningen til at indsamle for dem mod en beskeden betaling alt imens de sidder på den lokale og kaster øl i halsen. Som oftest lukrerer de på andres observationer og arbejde og følger blot sporet til "guldåren"

Mit formål med denne lille "artikel" er at give dig nogle gode tips og retningslinier. Dette skal ikke ses som den gyldne ko til indsamling, blot nogle strøtanker og en god portion af egne erfaringer fra mine rejser,

gode såvel som dårlige. Husk, vi skal alle starte et sted og vi vil ALLE dumme os, træde ved siden af eller blive snydt som rejsende.

Joel Peerboom ved typisk *Orphnaecus* sp. "Negros" habitat, Filippinerne.

Denne artikel skulle gerne hjælpe dig med at undgå de værste faldgruber og sikre dig en god og fantastisk oplevelse. For en indsamlingstur kan sagtens være en oplevelse for livet og give dig muligheder for at se og opleve ting som andre rejsende i de samme lande aldrig vil. Og det er jo en stor oplevelse i sig selv.

Inden man tager af sted, er der en masse af parametre, der skal tages stilling til:

Hvor vil du rejse hen?

Hvornår på året er det bedst at rejse til pågældende land?

Hvad vil du lede efter?

Hvordan vil du finde det?

Hvad skal man pakke med?

Vaccinationer?

Importtilladelse

Hvordan er reglerne for udførsel i det pågældende land?

Sikkerhed

Hvor vil jeg hen?

En god retningsssnor er at rejse til et tilgængeligt land, der repræsenterer de slægter du arbejder med og interesserer dig for.

Der er ikke meget nytte i at spille penge på en tur til Uganda, hvis din store passion er *Avicularia*.

Det er også særdeles vigtigt at undersøge forholdene i landet. Vi kan alle (eller ihvertfald en del af os) blive enige om, at Yemen kunne være enormt spændende, men man skal også opveje risikoen under opholdet. Ferieoplevelser rykker bedst, når man selv kommer hjem og fortæller om dem (evt. endda i live). Hvis du er førstegangsrejsende er der derfor enkelte lande jeg vil fraråde. Ikke fordi de er decideret farlige eller svære at rejse rundt i, men de kan risikere at skræmme eller frastøde dig i en sådan grad, at du aldrig tager ud i verden igen.

Et ganske godt eksempel kunne være Indien. Indien er et fantastisk og dragende land, som er billigt og har en god infrastruktur. Men der er dele af kulturen, ikke mindst skellet fra rig til fattig, der gør at det kan være en særdeles voldsom, og for mange grænseoverskridende, oplevelse. Havde jeg taget min første rejse til Indien, tror jeg ærligt talt aldrig jeg havde forladt København igen.

Når det så er sagt skal det påpeges, at når først du er i stand til at se udover kulissen er der storslåede ting at se, høre, opleve, lugte og ikke mindst smage. Det gælder desuden for alle steder du rejser rundt i verden. Sørg for at have et åbent sind og vis respekt for andre kulturer og dets folkefærd, ligegyldigt hvad du end måtte mene om det eller dem.

Med et åbent sind kommer man langt

Det er dig, der er besøgende i DERES land så udvis samme opførsel, som du forventer fra rejsende i dit hjemland.

Rafn i et meget typisk asiatisk bybillede. Indien.

Hvornår skal du rejse?

Det er og bliver altid en god ide at undersøge lokale og nationale vejrforhold og årstider inden du rejser til et tropisk land. Selvom solen skinner herhjemme, er det ikke sikkert det hænger sammen på samme måde andre steder. Tre uger i Malaysia midt i regntiden er sikkert en speciel oplevelse, men formodentligt ikke lige det der var planen. En god huskeregel er at forsøge at planlægge rejsen, så man lander sidst i regntiden, da det klart er dette tidspunkt der er det mest behagelige. Varmen og fugtigheden er til at holde ud. Det er også på dette tidspunkt der er bedst chance for at finde parrede hunner, da parringssæsson typisk ligger i starten og midten af regntiden (dog som altid, ingen regler uden undtagelser).

Hvad vil du lede efter?

Det er altid godt at have en plan i kufferten

hjemmefra. Mange tror, at blot man rejser til det rigtige land, så skal der nok regne med edderkopper. Dette er logisk nok ikke korrekt. Off the beaten track rejser er hårde i sig selv. Og tro mig, de bliver ikke mindre hårde af at skulle søge rundt efter edderkopper. Der er intet unormalt i at rende rundt i 10 timer om dagen i en uge, og finde intet.

Selenobrachys philippinus in situ, Filippinerne.

Der er flere måder at planlægge på. Vi plejer at rode gamle beskrivelser igennem, søge rundt i obskure videnskabelige institutioners støvede samlinger, lytte til rygter og historier fra lokale og ikke mindst, følge hints og pointers fra dem vi samarbejder med. Summen af alle disse faktorer plejer at give gevinst. Om end ikke andet så lidt SBJ's (Small Brown Jobbies - andet ord for dværgfugleedderkopper). Men research, research, research, er den gyldne tråd. Når du så har en ide om, hvad du søger og hvor du skal søge, er det ved at være tid til at tænke lidt logisk. Du har måske 10 historiske lokaliteter på en given art... Husk, tiden gør meget. Tjek nogle topografiske kort. At der var skov for 100år siden, er på ingen måde nogen garanti for, at der stadig er skov (jeg har selv stået i suppen). Nogle lokaliteter er nemmere at sortere fra end andre. Man kan sige sig selv, at man ikke finder Cyriopagopus i nåletræer, så husk at tjekke op på floraen i området. Enkelte lokaliteter kan også frasorteres eller favoriseres ved hjælp af elevationskurver. En gylden pointer er

vejsideskrånninger i skovområder (næsten altid en sikker vinder).

Og en undtagelse fra reglen, *Haplocosmia nepalensis*, indsamlet midt inde i en storby på en murstensmur. (Tro mig, jeg havde ikke lige set den komme), Nepal.

Hvordan vil du finde det?

Eller sagt på en anden måde: Hvordan vil du rejse rundt? Det er fristende at tage den billige løsning og satse på tog, bus og andre organiserede transportmidler, men det er også den nemmeste måde at ødelægge din mulighed for succes. Iøvrigt er det også værd at huske på at Skandinavere er blandt verdens højeste folk. Noget man virkelig mærker i lokalbusser i andre lande.

Vi rejser altid/helst rundt med enten lejet bil/motorcykel med/uden chauffør eller en lokal taxi. I de fleste lande (asiatiske om end ikke andet) er det særdeles billigt at leje en privatchauffør. Navnlige hvis du booker ham for en længere periode, typisk 1-3uger. Udover brændstof, mad, drikke og logi er en dagspris på rundt 100kr ikke urealistisk. Sørg for at bruge god tid på at handle en fornuftig pris frem. En god huskeregel er, at prisen reelt set er maximum halvdelen af, hvad hans første bud ligger på. Og husk at smør din chauffør godt. De er ganske som i Danmark, tørrer du deres røv, tørrer de din røv (ikke bogstavligt, men du ved hvad jeg mener). Med privatchauffør, og ikke mindst en lokal en, er dine muligheder for succes mangedoblet. Der er ikke længere nogen

sprogbarriere og det er dælme en god ting. Det er et knips med fingrene, så stopper bilen hvor du ønsker. Ture til afsidesliggende egne er nu en realitet. Med andre ord du er rigtigt godt på vej.

En anden god mulighed, hvis du er lidt frisk og har is i maven, er at leje en motorcykel. De kan lejes de fleste steder på et simpelt pas. Mange lande kræver ikke engang specifikt motorcykelkørekort. Det kan dog virke meget kaotisk at køre rundt i mange tropiske lande på egen hånd og det kan ikke mindst være decideret livsfarligt. Men med lidt fornuft, et par gode store sten i pungen og god sans for lokale trends, er det den bedste og nemmeste måde at metodisk tilbagelægge/afsøge store områder.

Mount scenery, Saba, Caribien. Foto: Thomas Frøik

Det kan også være hensigtsmæssigt at indvolvere lokalbefolkningen i de områder du indsamler i. De bor der, de kender området og de kender uden tvivl også til fugleedderkopper hvis der altså er nogen.... Når du indvolverer en eller flere lokale landsbyboere så skal du gøre dig klart at selvom opgaven synes ganske ligetil så er det overhovedet ikke tilfældet. Sagt med andre ord: De skal vide hvad du søger efter og de skal ikke mindst forstå det. At termen fugleedderkop i lille Danmark rent faktisk dækker over fugleedderkopper er et faktum. At de i andre lande dækker over alt hvad der kan kravle herunder: Skorpioner,

slanger, gekkoer, nephila, uroplygider, amplygider etc etc er desværre også et nervepirrende faktum. Vi har adskillige gange stået og kløet os i skallen over hvordan man kan diske op med alt fra Tokay gekkoer til biller og sågar orkideer, istedet for fugleedderkopper når nu det var det vi udtrykkeligt bad om. Så gør dig selv en tjeneste og find ud af hvad det lokale navn for fugleedderkop er. På negros i Phillipinerne er det Hapun Hapun (død ved daggry) i Meghalaya er det Makura/makrim/makra I det nordlige thailand er det Bung i Bolivia Apazenga etc etc.

Næste skridt på vejen når de har fundet noget der ligner det du vil have er at aftale en pris typisk svarende til en 5-10dkr (det lyder ikke af meget, men for dem er det en topfed deal) Men gør dig samtidig klart at hvis du leder efter noget trælevende, men gerne betaler en lille sum for noget bundlevende så får du højst sandsynligt ikke andet end bundlevende edderkopper. Lokale landsbyboere er ikke dummere end at de godt kan regne ud at 100 x billig edderkop er mere end 1 x dyr edderkop. Og de bundlevende er væsentligt nemmere at samle idet de typisk er at finde omkring hytterne og langs vejene. Og der er jo ingen grund til at arbejde for sagen hvis man kan tjene penge uden at anstrenge sig.

Jeg er flere gange blevet lovet alt fra trælevende blå edderkopper på str med tallerkner til skrigende gule skønheder og indtil videre har jeg kun fået bundlevende edderkopper i forsk brune nuancer (ikke at de ikke har deres charme og berettigelse)

En anden indspillende faktor er også at det er de færreste der kan forstå at der står en flok store hvide mænd som faktisk vil have noget de frygter og ikke anser for værende andet end en stor gene i deres hverdag. At de så ovenikøbet vil betale for det lyder næsten for godt til at være sandt. Husk også at nej sjældent er et ord lokalbefolkninger benytter sig af de er ofte alt for høflige og anser det for nedværdigende, så de fleste vil sige: Ja dem

har vi masser af kom igen i morgen så skal du bare se....Yeah right du bliver klogere.

HUSK: Børnearbejde er ulovligt, det lyder sikkert dumt, men jeg har en bekendt som røg i kasjotten i Brasilien for at have hyret børn til at samle edderkopper.

Hvad skal man pakke med?

Dette punkt er super essentielt. Det er nemt at pakke for lidt, men langt nemmere at pakke for meget. Husk, du skal selv slæbe rundt på det hele under din rejse og 5 kilo for meget skal du nok kunne mærke.

Fodtøj.

Godt stabilt, skridsikkert og vandtæt fodtøj er et absolut must. Ømme fødder kan og vil ødelægge enhver god rejse på et splitsekund. Et par sandaler eller klip klappere er også et must det kan godt være at high teck trekkingstøvler er fede i skoven, men de er noget latterlige i byen og langs vejene.

Strømper.

Gode strømper af trekking kvalitet. Du vil prise dig ovenud lykkelig for at have smidt den ekstra 50'er pr. strømpepar når du kommer frem.

Underbukser.

Kvalitets boksershorts, som DØD OG KRITTE skal være sved transparerende. Der er vitterligt absolut intet i livet, der er værre end røde knopper i skridtet og andre mere eller mindre pikante steder, når der er 25km hjem gennem hårdt terræn (tro mig jeg har lært det på den hårde måde). Og som et ekstra sidekick til dine ny erhvervede bokserdreng kan Talkum/babypudder varmt anbefales. Jeg vil vove at påstå, at det bliver dit kæreste eje i varmt og fugtigt terræn.

Benklæder.

Shorts og bukser. Det mest praktiske er løstsiddende absorberbare bukser med mulighed for at lyne benene af. Selvom der er varmt i troperne, er der visse steder man kan

blive ret glade for de lange rør (igler er feks ikke noget særsyn in the tropics).

Skønne små dyr , ikke?

Varmt tøj.

Bare fordi du er i troperne kan der godt være koldt om natten og det er ret bittert at lære på den hårde måde. (Jeg har bla. set glade Indere stå på skøjter på landsbyens frosne dam). Hvis du tror en snotnæse er øv i danmark, skulle du prøve det i troperne.

Rejseapotek.

Hovedpinepiller, antihistamin, desinficerende salver, plaster, mave stabiliserende piller herunder idoform (mælkesyrebakterier), imodium (når din mave ikke vil som du vil) og evt propiden (stop-piller) hvis den er helt gal. Talkum/babypudder kan ikke nævnes for ofte skulle du være så dum at glemme den så tjek lige bøtten på det lokale pharmacia inden du køber den. Modellen med mentholathum lugter rigtigt godt, men er aldeles ikke rart i de nedre regioner til trods for, at det uden tvivl vil more dine rejsekompanjoner (been there done that). Myggespray er spild af penge at købe herhjemme. Produkterne der skal forestille at virke koster en mindre formue og har ingen synderlige effekter, udover at de lugter skidt og så giver de dig sikkert kræft. OFF er et fantastisk produkt, som primært kan erhverves i 3 verdenslande (sikkert fordi det er møghamrende giftigt) og er klart mit foretrukne mærke. Det holder myg, igler, fluer og alle de andre dyr vi ikke

kan lide i skak. Pas på med at få det i åbne sår og rifter, det gør meget nas! Hvis du finder det i en by så køb rigeligt.. Mange lokale Pharmacias er heller ikke just sippede med hvad de langer over disken så køb også en stak bredspektret antibiotika og div feber nedsættende piller (de har nogen i Indien som udover at slå din feber ned med lynets hast, får dig til at smile fjoget ad verden så hop ikke ind bag rattet af en bil lige med det samme.)

Indsamlingsbeholdere.

Rør i forskellige størrelser og i rigelige mængder. Det er altid bedre at kassere rør end at kassere edderkopper. Man kan med fordel købe lokale "soapboxes" til de større dyr.

Navigationsudstyr.

GPS, især hvis du/I rejser rundt i områder alene eller uden guide. Det er sværere at navigere på fri hånd i en jungle end man lige tror. Især hvis man som mig er lost udenfor Storkøbenhavn. Sørg for at få en vandtæt og håndholdt GPS enhed, gerne en der er stødsikker. Det er også en god ide hvis I har mere end én med. Det er så bittert at stå med et stk superblæret elektronisk udstyr, der strejker når det ikke skal (atter egen bitter erfaring).

Lygter.

Jeg bruger selv Maglite i forskellige størrelser, da det er stabile lamper med godt lys. Nyere generationer af LED diodelamper kan også have et godt lys, men er især både batteri og ikke mindst pærebeparende, da diodelamperne ofte reklamerer med noget der ligner 50.000 brændetimer. Man kan diskuteres om pandelamper er nødvendige. Jeg foretrækker at have en med, da man ofte står i en situation, hvor de kan bruges. De er også noget mere handy (en maglite mellem tænderne er ikke sagen når du står og graver, og det kan blive dyrt hos doktor tand). Igen, køb hellere høj kvalitet og betal prisen, i stedet for at spare et par hundrede kroner. De 300kr sparet er ikke meget værd, når du står

midt i skoven om natten og din discount lampe strejker (tro mig det har vi også prøvet). Jeg vil anbefale at tage minimum 2 lygter med, og gerne flere. Uden lygte er du som indsamler komplet lost og kan ligeså godt vende næsen hjem til hotellets bar.

Batterier.

Medbring batterier i lange baner. Og af bedste kvalitet. Du kan sagtens få batterier i udlandet, men kvaliteten er typisk derefter - temmelig dårlig. Mærker som dyracell og panasonic ses ofte, og det kan godt være de er billige og lyder fancy, men personligt fortrækker jeg batterier, der ikke skal skiftes hvert 5 minut (og det er ikke en underdrivelse).

Pincet.

En god lang stålpinchet er et must, da man til tider skal undersøge huler eller sten, hvor man ikke lige just har lyst til at stikke nallerne ind. Nogle gange kan det være noget af en overaskelse, hvad der gemmer sig i et hul eller under en sten, og det er ikke altid en behagelig en af slagsen.

Graveredskaber.

Mange sværger til spader/skovle. Jeg kan personligt ikke fordrage dem. Jeg har stået mere end en gang med en knækket møgskovl halvejs inde ved edderkoppen, og det er en bitter følelse. Graveredskaber er ikke det nemmeste at fremskaffe in the middle of nowhere. Jeg bruger altid Macheter og gerne Kukuhriér, da de er væsentligt mere holdbare og nemmere at grave med i en skrænt sået til med rødde og sten. De er også imponerende praktiske i tilgroet terræn. At man så også ser lidt sej ud med sin nyerhvervede sabel er jo kun et plus.

Vaccinationer

Spar ikke penge. Sørg for at få alt, hvad du skal have og tro ikke altid på din læge. Tjek <http://www.ssi.dk/> og følg deres anvisninger til punkt og prikke i den tunge kategori. Hvad angår malaria, så er der bunker af produkter

der fungerer fint, men jeg bruger altid Malarone. Det er væsentligt dyrere end andre mærker og dækker det samme som de billige, men der er til gengæld nærmest ikke bivirkninger. Mange steder i Asien er dejlige sygdomme som Dengue (har prøvet kan ikke anbefales) Chikungunya feber ret almindeligt så brug OFF hverdag hele dagen især i byområder.

Importtilladelse

Indførselstilladelse til DK fås via [Fødevarestyrelsen](#). Det er ganske gratis og det er nemt at blive registreret. Så gør det, det er sq så dumt at stå i Kastrup uden.

Hvordan er reglerne for udførsel i det pågældende land?

Undersøg pågældende lands gældende regler for både indsamling, transport og udførsel af edderkopper. Nogle lande har ret frie regler, andre er noget mere strikse. Man kan også vælge at prøve at søge en tilladelse, men det er typisk noget der syltes i systemet og du ender oftest med at have spildt en masse af tid på ingenting. I bedste fald får du tilladelse til noget du ikke vil udføre.

Sikkerhed

Når man rejser off track er der en hel del ting der skal overvejes og vejes for og imod. Det er som sagt ikke en charter tur i et organiseret område med fuld infrastruktur og turistpoliti. Hvis du virkelig vil finde noget ud over det sædvanlige skal du ud i områder hvor hvide mennesker ikke er et dagligt syn, måske oplever du endda voksne mennesker som ser hvide for første gang, kort sagt der er fokus på din tilstedeværelse og lige meget hvor inkognito du end måtte ønske at være kan du være ganske sikker på at alle i miles omkreds ved du er der. Men tænk dig om inden du handler og udvis særlig hensyn til lokale skikke. Optræd høfligt og imødekomme så er du et langt stykke af vejen.

Det er også en god ide lige at tjekke rejsevejledningen til området, men tag det

med et vist gran salt (mange lande fraråder at rejse til KBH grundet risiko for terror) med alm sund fornuft kommer man ganske langt. Som nævnt tidl. er lokale militser, separatister, krybskytter og deslige ikke noget særsyn i de områder hvor der findes arter der ikke er i hobbyen, som oftest skænker de dig ikke en tanke, men de er der og de udgør en risiko. En ferie kan hurtigt ødelægges af en omgang Kalashnikov. En lygte med filter på ekspl. et rødt filter kan være et hit i "Hot zones" En alm lygte der flakker op og ned af træer på en højdekam kan ses flere kilometer væk, og havde enten du har tilladelse til at være der eller ej så er det aldrig en skade at være usynlig.

Tænk jer også om når i render rundt i tæt terræn, selvom slanger er svære at finde så er de der og det er altid bedre at du finder dem end at de finder dig. Små buskadser er et prima sted at støde på små træhugorme. Stenet terræn er ganske oplagt for bla. Echis (som ikke just er det vi vil have siddende i foden). Store pattedyr herunder: Næsehorn, Tigre, Elefanter findes også. Især Elefanter er noget man risikerer at støde på (i Asien omend ikke andet) og det kan blive et ganske fatalt møde. Illussionen om den søde circus elefant blegner ganske hurtigt når man ser en flok tonstunge maskiner pløje alt ned på deres raid gennem skoven. Så ser du elefanter så list hellere af. Tigere og Næsehorn fordufter som oftest når man er flere i flokken.

En anden dyregruppe som du uden tvivl vil få masser af "glæde" af ude i verden er aber. Min erfaring med dem er at man skal holde sig langt væk de er umulige at læse, de er som oftest ikke det mindste bange og de angriber gerne i flok. Vi har siddet buret inde i en smart 4-hjulstrækker på en vejside i Malaysia fordi en flok makakker ikke lige gad at træde til side den dag.

Husk, at rejse er at leve (især hvis du bruger indersiden af hovedet og planlægger det ordentligt).

Frøik, Pedersen og Rafn på en tagterrasse i Nepal.

Hold og opdræt af *Strophurus intermedius* (Ogilby, 1892)

Tekst: Thomas Raavig - Foto: Justin Doherty & Christian Schneider

Kigger man på den nyeste udgave af "A complete guide to reptiles of Australia" (Wilson & Swan, 2008), finder man en *Strophurus* på forsiden. Dette hænger nok sammen med at *Strophurus* virkelig er nogle smukke gekkoer, der findes i mange forskellige farver og mønstre. Med prikker, striber og gule, røde og blålige mønstre bemærker man nærmest ikke den småkedelige grå grundfarve de fleste *Strophurus* har.

Strophurus er endemiske for Australien, og kan findes i store dele af landet. Det eneste de kræver er et tørt eller delvist tørt miljø, hvorfor der ikke findes mange langs kysterne, eller i den østlige del af landet.

Slægten består af 17 arter der er inddelt i to grupper. Den ene gruppe består af de ni arter kaldet "spiny tails", altså gekkoer med pigge ned langs halen. Alle gekkoerne i denne gruppe når en maks. størrelse på ca. 60-98mm kropslængde. Den anden gruppe består af de resterende 8 arter uden spiny tail, herunder "striped", "golden-tailed" og "jewelled", hvoraf alle med undtagelse *S. elderi* og *S. taenicauda* er stribede. Gekkoerne i denne gruppe er desuden lidt mindre end de førnævnte, og når maksimum ca. 66mm kropslængde.

Fælles for begge grupper er et fantastisk forsvar. I halen produceres en ildelugtende væske som kan skydes afsted mod et eventuelt rovdyr. Når denne væske kommer i kontakt med luften, indtørre den straks, og bliver meget klistret. *Spiny-tails* kan endda sigte og skyde denne væske op imod 50 cm. De resterende dyr kan ikke sigte, men må sprede væsken ud i området.

Fælles er også at fedt opbevaring i halen er meget begrænset, så dette kan, modsat en del andre gekkoer, ikke nødvendigvis bruges som argument for om gekkoen er sund eller ej.

Spiny tails:

S. assimilis
S. ciliaris

S. intermedius
S. krisalys
S. rankini
S. spinigerus
S. strophurus
S. wellingtonae
S. Williams

Striped, golden tails og jewelled:

S. elderi
S. jeanae
S. mcmillani
S. michaelsoni
S. robinsoni
S. taeniatus
S. taenicauda
S. wilsoni

Af de ovenstående gekkoer, er i hvert fald *ciliaris*, *intermedius*, *strophurus*, *williamsi* og *taenicauda* nemme at få fat i, hvis blot man bevæger sig en smule ud over landets grænser.

Strophurus intermedius Foto: Justin Doherty

Strophurus intermedius

Strophurus intermedius tilhører "spiny-tail" gruppen, dette betyder at de har pigge på halen, og at de, hvis de skulle se sig sure på dig, har talentet til at præcisere et skud af deres ildelugtende klistrende væske efter dig. Dette er dog heldigvis ikke sket for mig

endnu, og sker ifølge min litteratur kun meget sjældent (Swan, 2008).

Grundfarven på denne, blot 64 mm kropslængde store gekko, er grå. Mønstrer varierer meget, men nogle er nærmest prikkede mens andre har sammenhængende prikker, dannende striber. Disse striber er dog meget tilfældige, og er altså ikke tværbånd eller striber der følger ryggen. Om det er regionale forskelle kan jeg ikke svare på, ej heller kan jeg svare på om der er sammenhæng mellem disse forskelle og den debat der går på om der skal være to underarter, *S. intermedius intermedius* og *S. intermedius burelli*.

Strophurus intermedius. Foto: Justin Doherty

Som hos alle *Strophurus*, har *intermedius* hæftelameller der gør det muligt for dem at kravle på glas. Dette ser jeg dog ikke ofte hos mine, da de som regel enten sidder på baggrunden eller på en gren. Endvidere har de ellipseformede øjne. Dette betyder at de er nataktive. Lad ikke dette skræmme dig, de fleste *Strophurus* er nemlig kendt for at ligge fremme om dagen og solbade, det samme gør mine *intermedius*, så jeg kan stort set altid se mine dyr, uanset tidspunktet. Desuden kan man sætte streg under "aktive" i nataktive, for her er virkelig et dyr der bevæger sig stort set i det sekund lyset bliver slukket. Og de bevæger sig ikke blot tilfældigt rundt, det første mine gør er at sætte snuden i retning af madskålen. Mine dyr er utroligt madglade, og

tager med glæde imod mad fra pincet. Jeg har endnu til gode at finde et insekt de ikke vil spise. Indtil nu har jeg set dem spise kakerlakker, melorme, fårekylinger, møllarver, bænkebidere, edderkopper. Som hos alle andre gekkoer, skal vitaminer og mineraler huskes. Til sidst skal det nævnes at hunnerne er tydeligt større end hannerne.

Terrariet

Til trods for at jeg en sjælden gang imellem observerer mine dyr kravle rundt på bunden, så er dette altså et højtlevende dyr, hvorfor et småt bundareal sagtens kan bruges. Selv holder jeg mine på 30x30x45, og dette er rigeligt til en trio. Hanner kan godt holdes sammen (Swan, 2008), men hvis dette er tilfældet, skal man være opmærksom på at der ikke drives rovdrift på hunnerne.

Indretningen skal bestå af en del grene på omkring samme tykkelse som dyrene. Disse skal både være vertikalt og horisontalt. Det er på disse at jeg oftest ser mine dyr ligge om dagen. Jeg forsøgte mig i starten med at have skjul på bunden af terrariet, men ikke en eneste gang har jeg observeret mine dyr bruge dem. Dog med undtagelse af fugtboksen, der er blevet brugt flittigt at min hun, når hun skulle lægge æg.

Temperaturen skal om sommeren ligge mellem 25 og 30 grader. Dette klarer jeg ved at have en 25 watts spotpærer, og intet andet. Om vinteren skal maksimum temperaturen være 24 grader, og ned til 17 grader om natten.

Jeg har aldrig vand stående hos dyrene, derimod sprayer jeg derinde en eller to gange om ugen, og det er rigeligt til at dække fugt og væskebehov.

Nogle mener at UV lys er givtigt, da *Strophurus* som sagt er kendt for at slikke sol i dagstimerne. Dette har jeg aldrig brugt, og har endnu ikke observeret nogle problemer. Men jeg har tænkt mig til næste sæson at teste med UV, og se om jeg kan se en forskel på dyrene, enten i udseende eller opførsel.

Opdræt

At få *intermedius* til at yngle, er meget simpelt, hvis blot man har sunde dyr, og sørger for at ændre deres døgnrytme så den passer med årstiden. Når gekkoerne begynder at få længere og varmere dage, går de helt automatisk i gang.

Som hos så mange andre gekkoer, kan man tydeligt se når hunnerne er gravide. Den lyse hud på maven bliver nærmest gennemsigtig, og æggene kan ses igennem her. *Strophurus intermedius* kan være meget aktive på denne front, og i højsæsonen kan man forvente æg hver 3 eller 4 uge.

Husk igen rigeligt med vitaminer og mineraler, så ungerne har noget at vokse af.

Hvorfor *Strophurus*?

Ja, hvorfor vil jeg anbefale *Strophurus*, og ikke mindst *intermedius* til alle jer der læser med her?

For det første vil jeg anbefale dem fordi de er nemme at gå til. De kræver mindre plads end de gængse gekkoer der holdes, samtidig med at de lever af det samme foder og kræver de samme tilskud. Dernæst vil jeg anbefale dem fordi at man altid er sikret underholdning, så snart lyset slukker.

Strophurus intermedius parring. Foto: Christian Schneider

Sørg for at have en fugtboks klar, da de ellers kan nægte at smide æggene.

Æggene udruges i fugtigt vermiculit ved 28 grader, og burde klække efter ca. 2 måneder.

Ungerne ligner små kopier af de voksne, og skal holdes på samme måde. Selvfølgelig skal der dog bruges mindre størrelse foder.

De hører til blandt de mest foderaktive gekkoer jeg har haft og udseendet på dem er helt i top. Med pigge på halen og fede mønstre, vil disse gekkoer nemt blive til juvelerne i samlingen.

Sidst men ikke mindst, er dette en slægt der desværre er kraftigt overset herhjemme i Danmark, og pt. holdes den kun få steder.

Dette til trods for at man nemt kan skaffe både par og trioer syd for grænsen til rimelige penge.

Vil du vide mere?

Vil du vide mere, kan jeg anbefale de to bøger i litteraturlisten.

”A complete guide to reptiles of Australia” dog primært som opslagsværk.

Udover det kan jeg kun anbefale

www.gekkoforum.dk – Danmarks eneste seriøse forum omkring hold af gekkoer.

Litteratur:

Swan, M. (ed.) 2008. Keeping and Breeding Australian Lizards. Mike Swan Herp. Books. 618 pp.

Wilson, S. & M. Swan. 2008. A complete Guide to reptiles of Australia, second edition. Reed NewHolland, 512 pp.

Strophurus intermedius Foto: Justin Doherty

***Dendrobates tinctorius* – I sandheden en farvefrø!**

Tekst: Simon Bomholt – Foto: Simon Bomholt og Jan Grathwohl

Udbredelse

Dendrobates tinctorius forekommer i store dele af Sydamerika. Den er kendt fra Brasilien, Fransk Guyana, Surinam og Guyana. Der kendes dog ingen varianter syd for Amazon floden.

Arten forekommer i tropisk regnskov, hvor den er bundlevende. Den lever mest på steder hvor terrænet er lidt skrånende, og den forekommer ikke direkte ved floder. Den er ofte fundet ved skovlysninger, ved væltede træer og lignende.

Størrelse

Arten varierer meget i størrelse. Den findes i utallige varianter og i næsten lige så mange størrelser. Den største kendte variant er op til 9 cm. Dette er Citronella varianten. Dog bliver Tablemountain varianten næsten lige så stor. Den mindste kendte variant er Bakhuis (også kendt som Ensing), som næppe måler over 3 cm! Vildtfangne dyr er næsten altid større end opdrættede dyr!

Dette lyder som en meget stor størrelses forskel mellem varianterne, men dertil skal der huskes det store udbredelses område. Så er det slet ikke så slemt. Men senere i artiklen vil der komme et specielt afsnit om farvevarianterne.

***tinctorius* komplekset**

Dette kompleks indeholder de arter som *tinctorius* er nært beslægtede med og kan krydses med. Derfor bør man ALDRIG have to arter fra samme kompleks gående sammen. I dag anses slægten *Dendrobates* kun at bestå af dette kompleks – alle arter der tidligere blev henført til *Dendrobates* er i dag flyttet til andre/nye slægter.

Komplekset indeholder følgende arter:

D. auratus (Girard, 1855)

D. leucomelas Steindachner, 1864

D. nubeculosus Jungfer & Böhme, 2005

D. tinctorius (Cuvier, 1797)

D. truncatus (Cope, 1861)

Farver hos *tinctorius*

Arten har et meget stort farvespektrum. Det strækker sig over farverne hvid, gul, orange, grøn, blå, sort og der går rygter om en rød variant. Denne findes der dog ingen billeder af.

Dendrobates tinctorius "azureus" –

Foto: Simon Bomholt

Gift

Hos vildtfangne dyr som engang imellem udbydes på markedet skal man ALTID huske at der er en risiko for at dyrene stadig har hudgift. Man vil dog altid blive gjort opmærksom på at det er vildtfangne dyr der er tale om, da prisen på disse er meget højere.

Denne gift har jeg selv stiftet bekendtskab med et par gange. Det har dog været selvforskyldt, og fordi jeg i de to situationer var for dum til at tage et par plastichandsker på. Jeg har dog inden håndtering af vildtfangne dyr læst om deres hudgift, og *Dendrobates tinctorius* har ikke nogen dødelig gift. Den kan højst forårsage nogen svie og smerte. Der er ikke tale om noget men kan besvime af eller lign.

Jeg har selv oplevet det hos vildtfangne dyr af Patricia og Oranjegeberge varianterne. Det har begge gange været friskt importerede dyr som jeg havde købt hos en importør. Ved Patricia var der tale om at jeg fik det ind i en rift på fingeren som jeg ikke havde set, da jeg skulle give et dyr et lille skub ud af en transportboks. Min finger sved og snurrede, og det var den eneste effekt det havde. Anden gang var det lidt værre. Jeg havde håndteret en vildtfanget Oranjegeberge, for at behandle den for transportskader. Da jeg var færdig vaskede jeg hænder med sæbe 2 gange

i streg. Det skulle man mene var nok. Nogle timer senere kløede jeg mig på læben og straks begyndte hele min læbe at snurre og hævede. Min mund brændte som når man har spist meget stærk chili. Jeg skyllede munden med vand, men det hjalp ikke. Jeg prøvede med flere forskellige ting, men først da jeg drak mælk forsvandt det. Derefter var der ingen mén udover lidt tør hals. Siden har jeg læst at der er nogle enzymer i mælk der opløser giften fra *Dendrobates tinctorius*.

Giften hos alle farvefrøer er dog fødespecifik og derfor kan opdrættede dyr aldrig udvikle hudgift. Dette gælder også arter som *Phyllobates terribilis* og *P. bicolor*.

Ligeledes vil effekten af giften hos vildtfangne dyr aftage.

Medicinbehandling

Hvis man anskaffer sig vildtfangne farvefrøer, kan det forekomme at de har nogle transportskader. Dette kan behandles med forskellige former for øjendråber og salver. Desuden kan man bruge Baytril. Jeg har brugt det i en 0,5% opløsning med succes. Det er dog ikke særligt godt for dyrene og skal kun bruges når alt andet fejler. Den øjensalve jeg har haft mest succes med er Terramycin Polymixin B. Den er dog receptpligtig. Behandlingen foretages ved at smøre eller dryppe det på det sted hvor dyret har et sår. Er der ingen synlige skader kan det ikke anbefales at behandle dyrene.

For at undgå transportskader på opdrættede dyr skal man altid huske at lave lufthullerne i sine transportbokse indefra. Hvis de prikkes udefra har de samme effekt som et rivejern.

Parasitbehandling

Alle krybdyr og padder har en eller anden form for parasitter. Disse gør generelt ikke noget, og der er ingen grund til at være nervøs for disse. Det kan dog gå galt, og det opleves mest hos vildtfangne dyr. Derfor er det en god ting at være oplyst om hvad man skal gøre hvis det går galt.

Hos alle padder og krybdyr kan det forekomme at de får orm. Disse kan komme med planter eller foder og de gør som regel ikke noget. Hvis dyrene er stressede i en periode kan de dog tage overhånd, og dyret vil blive afkræftet, og kan evt. dø af det. Dette behandles hos farvefrøer enten ved at give medicin med foderet eller ved at dryppe det direkte på dyrene. Det mest brugte er Panacur, der kan fås hos enhver dyrlæge. Dette er i pulverform og det rystes foderdyrene simpelthen i. I Tyskland forhandles der et produkt til ormebehandling af farvefrøer. Det er dråber som man drypper på ryggen af dyret hvorefter det absorberes gennem huden. Farvefrøer kan også få flaggelater. Disse kan påvirke at æg ikke bliver befrugtet, at æg går i fordærv midt i udviklingen eller at frøen kan dø af det. Flaggelater kan også komme med foder eller indretningsmaterialer. Frøer har det ofte men i et så begrænset omfang at det ikke gør noget. Men hvis frøen er lidt ”forkert” i terrariet og æggene går i fordærv er det nogle gange en ide at behandle mod flaggelater. Det gøres ved at frøen bades i en Aquafuran eller Vitafuran opløsning. Aquafuran og Vitafuran er det samme produkt, men fra to forskellige fabrikanten. Det er et produkt til akvariefisk, hvor det også bruges til parasitter. Der står 2 opløsninger på pakken, og af disse er det den stærke der skal bruges. Herefter placeres frøen i en beholder med et tætsluttende låg. I denne beholder skal der kun være et lag på en centimeter eller lignende. Det vigtigste er at når frøen sidder i opløsningen skal gattet være dækket. Badet skal være lunkent og frøen bades cirka 15 min dagligt i en uge. Terrariet skal også gøres rent. Det gøres ved at planterne fjernes og alt indholdet gennemsykles i opløsningen. Det er en meget god ide at udskifte bundlaget, da parasitterne også befinder sig deri.

Foder

Arten spiser primært småt foder, da det er en *Dendrobates* art. Alle *Dendrobates* arterne er nemlig tandløse.

Arten spiser foderdyr såsom bananfluer, springhaler, myrestørrelse fårekylinger, bladlus, mindre voksmøllarver, ovnfisk og til nød krølvingede stuefluer!

Stuefluer tages dog sjældent og det er ikke ensbetydende med jo større en frø jo større foder!

I naturen lever de af små fluer, springhaler, myrer, termitter og lign. insekter.

Jeg vil ikke komme nærmere ind på opdræt af foderdyr her.

Terrariet

Dendrobates tinctorius er en forholdsvis aggressiv art og kan derfor anbefales at holdes parvis. Hanner er aggressive over for hanner, mens dominerende hunner kan være aggressive over for begge køn. Det kan dog sagtens lade sig gøre at holde nogle dyr i større grupper, eller sammen med små arter. Her må man bare prøve sig frem.

Størrelsen på et terrarium kan diskuteres, men som tommelfingerregel bruger jeg et terrarium på cirka 45*40*40 cm til et par.

Arten er ikke særligt krævende, og derfor kan terrariet indrettes med et lag egeblade i bunden, nogle æglægningssteder som en halveret kokosnød med en halv petriskål under, filmdåser eller æghytter.

Dyrene føler sig mest trygge når der er lidt planter, så en grøn *Philodendron* er en udmærket plante at have deri, og så til sidst lidt store stykker Sphagnum klyner så der er mulighed for at kravle lidt rundt i højderne, disse virker også som skjul.

Dette lyder ikke særligt dekorativt, men

faktum er at nogle Europas største opdrættere bruger sådanne terrarier!

Jeg har dog som regel lidt forskellige planter som er med til at gøre det dekorativt at se på. Men jo flere gemmesteder, jo flere steder er der at lede efter æg, og evt. døde frøer.

Mange steder ses det at man har vandløb i terrariet, og det er da også særdeles dekorativt, men faktum er at det kun er omkring 5-6 arter farvefrøer (*Dendrobatidae*) der lever ved vandløb i naturen.

D. tinctorius "azureus" i terrariet – Foto: Simon Bomholt

Frøerne er dog glade for det, men det er ikke nogen nødvendighed.

Det samme gælder planter såsom bromelier. Der er kun en variant af *tinctorius* der bruger bromelier, og denne variant findes ikke længere i hobbyen.

Men hvordan terrariet skal se ud er dog helt op til ens egen fantasi. Dog er det vigtigt at terrariet overstøves med vand en gang om dagen for at oprette den høje fugtighed som regnskovsdyr skal have.

Parring

Parringen starter med at hannen sidder og kvækker. Hans kvækken er en lav snurrende lyd. Det er ikke særligt højt, og jeg kender da også enkelte folk der slet ikke kan høre denne lyd.

Hvis hunnen er interesseret kommer hun hoppende og begynder at ae hannen på ryggen. Nogle gange er hunnen så ivrig at hun næsten kravler op på hannen. Der er dog ingen amplexus hos dendrobatider.

Hannen begynder nu at hoppe rundt og lede efter et egnet æglægningssted med hunnen lige i hælene. En gang imellem gør han et kort stop hvor hunnen kommer hen til ham og begynder at ae videre.

Det er som om at han lige skal have parringen bekræftet en ekstra gang. Herefter hopper de ind i kokosnødden og lægger deres æg.

Æglægning

Som tidligere nævnt skal der være nogle gode steder arten kan lægge deres æg. De tidligere nævnte eksempler er de mest brugte. Når æggene er lagt ventes der et eller to døgn, inden de tages ud. Hannerne har det med at vende tilbage til æggene noget tid efter de er lagt, og her skulle han ifølge nogle forskere befrugte dem en ekstra gang. Om dette passe skal jeg ikke kunne sige, men mine observationer siger at hannen kommer en ekstra gang, og at æggene generelt er bedre hvis man venter end hvis man tager dem ud lige efter lægningen. Æggene udruges i en petriskål med lidt vand i. Det er dog vigtigt at æggene ikke er helt dækket. Her går der cirka 10 – 14 dage før æggene klækker. Herefter placeres haletudserne hver for sig, da de er meget kannibalistiske. De fodres med alm. fiskefoder, frostfoder, levende dyreplankton eller andre haletudser, en gang om dagen eller når der er spist op. Efter cirka 3 måneder går den nyforvandlede frø på land. Størrelsen på ungfrøen varierer meget.

D. tinctorius "regina" i terrariet – Foto: Simon Bomholt

Jo mere vand til haletudsen, jo større en ungfrø, og jo bedre foder jo bedre en ungfrø. Vandet ved haletudsen skiftes jævnlige. Nogle gør det en gang om dagen, mens andre gør det en gang om ugen. Vandet skal bare være temmelig rent, og ikke lugte råddent. I Tyskland forhandles der deciderede anlæg til haletudser som selv skifter vandet ved haletudserne. Dette er en god investering hvis man har gang i stort opdræt.

Kønsforskel

Hos de voksne frøer og hos store ungdyr kan der ses forskel på tåspidserne. Hunner har store tåspidser mens hanner har små. Det kan dog være svært at se hos nogle varianter. Man kan også se om man kan skimte en kvækkepose under hagen på hannen. Dette kan lade sig gøre, men er ikke så nemt.

Varianter

I følgende afsnit vil jeg dele varianterne op så jeg skriver om hver lands varianter. Der findes et utal af farvevarianter, og de nævnte er dem der er i hobbyen, eller har været. Der findes beskrivelser af varianter der aldrig er kommet til hobbyen, og dem vil jeg ikke bruge plads på.

Nogle af varianterne er dog lidt usikre i oprindelse, da de kommer fra eksportører i Sydamerika og disse oplyser ikke hvis dyrene er smuglet til deres land. Det er dog kun ganske få varianter det her drejer sig om.

Varianterne er alle geografiske varianter og der er geografiske barrierer der adskiller dem i naturen. Der er enkelte varianter der ifølge nogle folk er fremavlede. Dette vil jeg nævne ved de enkelte varianter det drejer sig om, og evt. modargumentere.

Størrelserne er kun cirka størrelser og skal kun bruges som retningslinjer.

Varianter fra Fransk Guyana

Der er store dele af landet der ikke er udforsket, da det er henlagt som indianerreservat, og derfor må man ikke rejse der.

Nominat varianten

Denne variant kendes fra mindst 2 lokaliteter i landet. De ligger i nærheden af Kaw. Det ene er i nærheden af landsbyen Cacao ved Mont Farvard, som er en del af Kaw bjergene.

Den er 3,5 – 4 cm stor. Varianten har blå ben, sort krop med gult mønster på ryggen. Dette er en af de mest normale varianter i terrarierne, og den er utrolig nem at arbejde med.

Navnet skyldes at denne variants farvetegning er den første beskrevne. Der findes ligeledes varianter med samme farvetegninger i de andre lande hvor arten er udbredt.

Nominat varianten - Foto: Simon Bomholt

Cayenne varianten

Denne variant kommer fra en lokalitet lidt fra Cayenne, mere præcist ved Mont Matury.

Den er 4 – 4,5 cm stor. Varianten har mørkeblå ben, sort krop med et tyndstreget hvidt mønster på ryggen.

Oyapock varianten

Denne variant kommer fra en lokalitet ved byen Ornary ved Oyapock floden.

Den er samme størrelse som nominaten.

Varianten har blå ben, sort krop med et hvidt mønster, som varierer meget fra dyr til dyr. Nogle dyr minder nærmest om en sortbroget malkeko i farven.

Stor Oyapock

Der findes nu en stor variant af Oyapock hos enkelte opdrættere i Tyskland. Den skulle blive cirka en cm større end den normale variant. Dette vil opdrættere dog nævne, da de er sjældnere og prisen er derfor højere!!

Oyapock varianten - Foto: Jan Grathwohl

Saül varianten

Denne variant kommer fra en lokalitet ved Saül, som ligger midt i landet.

Denne variant kaldes populært gulrygget eller yellowback. Den er op til 5,5 cm og nogle dyr har som navnet antyder helt gul ryg. Det er en utrolig variabel variant og kan variere fra at være næsten helt gul over hele kroppen, til at være næsten helt sort! Det kan variere om dyrene har blå på benene, men hvis de har, er det som regel en meget lyseblå farve.

I USA forhandles der en variant under navnet LEMONSPOT. Dette er sorte dyr af Saul varianten med nogle enkelte gule prikker, og de vil kunne lave helt gule unger!

Ud fra et par jeg havde, hvor hunnen havde helt gul ryg og hannen havde en lille sort plet på ryggen, fik ungernes farver et udfald som groft kunne deles op i 8 varianter. Dette var fordelt på lidt over 40 unger.

Der er dog en tendens til at gule dyr får flest gule unger, og omvendt.

Matcheo

En stor og meget farvet frø som forekommer ved Mont Matcheo, 25-30 km nordøst for byen Saul.

Størrelsen minder meget om Saül varianten, men det er mest normalt at omkring 95% er farvet gul til gul-orange. En ny og temmelig dyr tinctorius variant.

Mont La Fumée

Mont La Fumée ligger 15-18 km nordøst for byen Saul. Her forekommer der en stor variant, som er yderst variabel i farverne.

Nogle dyr er sorte med en gul næse, mens andre dyr har helt gul ryg, og til tider gule ben. Dog typisk mindre gul farve end Matcheo varianten. Dette er den største af tinctorius varianterne i området omkring Saül

Mont La Fumée variant – Foto: Simon Bomholt

Atatchi Bakka

Denne variant kommer fra en biotop syd for byen Maripasula i sydvest Fransk Guyana. Denne variant minder om Saül varianten, men er mere kompakt. Dog er den mere hvid gul, og der er en tendens til at ungerne bliver mere tilfældigt mønstret, og ikke får den typiske gule ryg.

Mariepasula

Denne variant kommer fra en lokalitet nordvest for byen Mariepasula. Det er en meget kompakt frø, og ryggen er typisk hvidgul til creme hvid. Den adskiller sig meget i kropsbygning fra Saul varianten

Mariepasula varianten - Foto: Simon Bomholt

Regina

Denne variant kommer fra 2 lokaliteter ved Regina som ligger i den østlige del af landet. Den bliver omkring 6 cm og farven på frøen

varierer meget. De har generelt gult mønster på ben og ryg, og lidt blå netmønster på benene.

Denne variant kan være lidt problematisk at fodre op i voksen størrelse. Det er en erfaring flere af mine bekendte har erfaret, men den er ikke umulig. Jeg ville dog ikke anbefale den til nybegyndere. Prisen er lidt for høj i forhold til udbuddet af unger, men det vil nok snart ændre sig.

Regina varianten - Foto: Simon Bomholt

Bluejeans

Denne variant er samme størrelse som nominaten, og mønstret minder om en mellemting mellem Oyapock og Cayenne varianterne. Den er dog ingen krydsning, men lokaliteten er mig ukendt, ud over at der er ved Oyapock floden.

Ø varianten

Denne variant holdes mig bekendt ikke i hobbyen mere. Den har ikke noget navn! Den kommer fra en svært tilgængelig ø i midten af Kawsumpen. Den er næsten helt hvid med enkelte små sorte pletter og lyse blå ben. Den er omkring 5,5 cm stor. Den lever i et meget tørt område, hvor den primært lever i store jordbromelier. Dette er den eneste variant der bruger bromelier som levested. Øen er kun tilgængelig via helikopter, og derfor ses denne frø ikke i hobbyen. Der er et enkelt billede af denne variant i bogen: *Jewels of the Rainforest* af Jerry G Walls. Den er ifølge den info jeg har kunnet

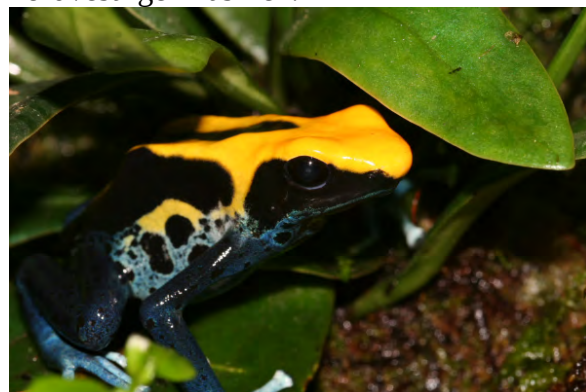
opdrive kun importeret til hobbyen en gang og næsten alle dyr døde i løbet af de første uger.

Varianter fra Brasilien

Der kendes flere varianter i Brasilien som ikke er i hobbyen pga. tilgængeligheden!

Brasilianer varianten:

Findestedet på denne variant er i nærheden af en by ved navnet Villa Nova i det nordvestlige Brasilien.

Brasilianer varianten - Foto: Simon Bomholt

Denne variant minder meget om nominaten. Den er dog meget kraftigere og er lidt over 5 cm. og den er mere kompakt i kropsbygningen.

Lorenzo:

Denne variant kommer fra en lokalitet i nærheden af en lille by ved navn Lorenzo. Det er en lille variant på omkring 3,5 cm. Den er meget mørk blå på benene og denne farve glider over i sort på kroppen. Den har en kraftigt gul hestesko på hoved og det øverste af ryggen. Der findes meget mørke dyr af denne variant som kaldes for "Black Ghost". De har kun lidt gult på hovedet.

Monte Dorado:

Stor og kompakt sort frø med hvidgul pletter og streger. Benene og bugen har et blå netmønster. Minder meget om Alanis og Oranjeberge, men kommer fra Monte Dorado i Brasilien

Blå Brazilianer:

Den blå *tinctorius* forekommer i et område i det nordlige Brasilien, sydvestlige Surinam og sydøstlige Guyana. De er dog ikke ens og skal derfor ikke blandes! Varianten fra Brasilien er omkring 6 cm.

Den brasilianske variant er nemmest at beskrive ved at man har taget en hvid frø med en masse små sorte prikker på kroppen, og derefter malet over med en blå farve. Farven er ikke ensartet over hele kroppen, og den blå farve varierer meget.

Weygoldt:

Denne variant findes ikke mere i naturen. Den bliver 3,5-4 cm. Den minder om nominaten, men der er en synlig forskel når man har varianterne ved siden af hinanden. Enkelte dyr kan dog næsten være sorte!

Den blev fundet af Dr. Weygoldt fra Tyskland, som var på en ekspedition i områder hvor skoven blev ryddet. Han fandt dyrene i et område der blev fældet, og medbragte sig 4 par. Der ligger i dag en skole på lokaliteten.

Dr. Weygoldt opdrættede denne variant og beholdte næsten alle dyr selv. Dog gav han omkring 15 dyr væk til venner og bekendte. Hans egen stamme blev ramt af sygdom, og alle dyr gik til. Der er stadig et par opdrættere der har denne variant.

Der skal dog gøres opmærksom på at der i USA og hos nogle enkelte hollændere forhandles en variant under samme navn. Det er dog en variant fra Surinam som rigtigt hedder Oranjegeberge.

Varianter fra Surinam

Surinam har i mange år haft eksportører af krybdyr og padder, og derfor er det det land hvor der kendes flest varianter fra. Af samme grund kendes mange af varianternes findesteder ikke, da eksportørerne ikke vil offentliggøre dem, eller simpelthen ikke bruger findestedet som navn, men i stedet bruger navnet på en kone eller datter. Varianterne Patricia, Alanis og Nikita er opkaldt efter den ene eksportørs døtre!

Tablemountain / Tafelberge/ Cobalt:

Denne variant ligner nominaten i farvetegningerne men den er stor. Enkelte dyr kan blive helt op til 8 cm. Denne farvetegning er udbredt i hele Surinam, og der må antages at det er den samme variant.

Den har tre navne og det har været med til at skabe meget forvirring.

Der findes en variant der kun kommer fra Tafelberge og den ligner slet ikke denne frø. Forvirringen kom da en importør i Holland havde bestilt og videresolgt en stor sending af dyr. Han regnede med at få den rigtige variant, men fik i stedet denne variant. Han sagde så at dette var den rigtige variant og deraf kom navne forvirringen. Hvis man ser en frø til salg under et af de tre navne kan man roligt regne med at det er denne variant.

Cobalt varianten - Foto: Simon Bomholt

Kaysergeberge:

Ser ud som ovenstående, men mere hvidlig i mønsteret.

Kommer fra kaysergeberge i midt Surinam

Ensing/Bakhuis:

Denne variant kommer fra en lokalitet ved Bakhuisgeberge som ligger i vest Surinam. Den bliver cirka 3 cm og er den mindste kendte *tinctorius*. Den har lyseblå ben med lidt gule prikker og streger på den ellers sorte krop. Enkelte dyr er mere cremefarvet end gule.

Navnet Ensing kommer fra den første der importerede denne variant. Det var en hollænder der hed Ensing til efternavn.

Bakhius varianten - Foto: Simon Bomholt

Voltzberg:

Denne variant forekommer cirka 20 km fra Bakhuis. Den har et mere groft mønster på benene, og er mere blå i benene. Mønsteret på kroppen er mere strege end ved Bakhuis, og frøen er en lille smule større. Cirka 3,5 cm.

Voltzberg varianten - Foto: Simon Bomholt

Ulimarie:

En frø der næsten er identisk med kaysergeberge varianten. Den kommer fra det sydlige Surinam.

Oranjegeberge:

Denne frø minder meget om den overstående. Den er dog lys gul i stedet for cremefarvet. Den bliver omkring 5-6 cm. Lokalteten ligger i det sydøstlige Surinam.

Sælges i USA og hos enkelte i Holland under navnet Weygoldt. Går hos enkelte opdrættere i USA også under navnet Montejo.

Oranjegeberge varianten - Foto: Simon Bomholt

Tafelberge:

Den rigtige Tafelberge er en sort og cremefarvet frø med lyseblå net på benene. Cremefarven er i et varieret mønster ud over ryg og ben. Grundfarven er sort. Den bliver cirka 6 cm. Den kommer fra en lokalitet i et reservat der hedder Tafelberge reservatet. Der er ifølge mine kilder kun en avler der har denne frø i fangenskab. Den blev importeret i 80'erne og er ikke importeret siden, pga. fredning af findestedet. Denne variant vil man nok ikke finde til salg, og hvis man gør, er der en meget stor ventetid på dyrene.

Alanis:

Denne variant minder meget om de to overstående. Den er cirka 6 cm. Den er meget kraftig gul og enkelte dyr er næsten orange. Der kendes ingen lokalitet på denne variant, men der går rygter om at den kommer fra grænsen til Brasilien (angiveligt på den forkerte side). Der har været rygter om at det var en krydsning, men ungerne er identiske med de voksne. I Tyskland og USA er de avlet i 4 generationer og der er stadig ingen ændringer i mønstret, hvilket ville være tilfældet hvis det var krydsninger. Der forhandles i USA en variant der hedder Inferalanis og det er den samme frø. Det er bare lidt mere orange dyr der er udvalgt og prisen er så højere.

Alanis varianten - Foto: Simon Bomholt

Gråbenet variant:

Denne frø kommer fra et større område ved De Haan Geberge.

Denne variant er groft set 3 forskellige varianter. De findes med grå, lyseblå og blå ben.

Ifølge folk der har været på lokaliteten er der næsten en glidende overgang i de enkelte benfarver. Derfor bør der holdes øje med benfarven hvis man køber fra flere opdrættere. Den har tynde cremefarvet striber på ryggen og sort grundfarve. Den kan blive meget stor og dyr på 7 cm er ikke unormale.

Gråben varianten - Foto: Simon Bomholt

Citronella:

Den største kendte variant. Jeg har selv haft en fuldvoksen vildtfanget hun på over 9 cm. Dette skulle dog være noget nær maksimal størrelsen!

Grundfarven er gul, med blå til blåsorte ben. De fleste dyr har en sort prik på ryggen, og en sort stribe på hver side. Der findes dog enkelte dyr hvor hele kroppen er gul. Denne variant kræver meget foder for at opnå en optimal størrelse!

Der er en størrelse forskel og benfarve forskel alt efter hvor på bjerget dyrene er fundet. På sydsiden er frøen markant større end på nordsiden og benene er helt lyseblå.

Citronella variant med sort prik på ryggen – Foto: Jan Grathwohl

Citronella variant uden sort prik på ryggen – Foto: Simon Bomholt

Patricia:

Denne variant er meget variabel. Den bliver cirka 6 cm. Den skulle komme fra en lokalitet syd for den gråbenede variant, dog væsentligt tættere på Brasilien. Benfarven svinger mellem pastelgrøn og lyseblå. Ryggen er cremefarvet til lysegul. Der har været flere påstande om at det er en fremavlet variant, der er lavet hos eksportører i Surinam, men der er mange ting der peger imod. En af mine venner har været hos en eksportør, mens der kom nogle fangere med en sending vildtfangne Patricia'er. Jeg har selv set en sending på 400 dyr fordelt på 300 Patricia og 100 Alanis hos en importør. Alle dyr var fuldvoksne. Det virker ikke logisk at man fodrer så mange dyr fuldvoksne for at sælge dem som en ny variant, hvis det var en

krydsning. Desuden har jeg efter håndtering af et vildtfanget dyr fået en kraftig reaktion på dyrets gift. Så at man ligefrem skulle gøre dyrene giftige virker helt ulogisk. Varianten er opdrættet i mindst 4 generationer, og alle ungerne er identiske med de voksne.

Patricia varianten - Foto: Simon Bomholt

Nikita:

Denne variant minder utroligt meget om Citronella. Den har dog lidt mere sort på ryggen, som oftest i flere små pletter. Benene er kraftigt blå med gule strømper. Skulle komme fra nabobjerget til Citronellaen. Da den er temmelig ny i hobbyen er prisen meget højere.

Sipawilinie Leopard / Grøn tinctorius/ Lawa River:

Denne variant kommer fra en enkelt lokalitet ved Lawa River på Sipawilinie savannen i det sydlige Surinam. Den er grønlig på kroppen og har blå ben. Enkelte dyr kan nærmest være blå eller gule på ryggen. Kroppen har mange sorte prikker. Den bliver cirka 6 cm.

Sipawilinie Leopard varianten – Foto: Jan Grathwohl

Kutari River:

Endnu en grøn variant. Denne er dog mere grumset i farven og har store sorte pletter. Den grønne farve er mere blågrøn end hos den førnævnte. Den bliver cirka 6 cm. Den kommer fra en lokalitet ved Kutarie River.

Blå Kutari River:

Denne variant kommer fra sydvest Surinam hvor Kutari River grænser op mod Guyana. En blå variant bliver cirka 6 cm. Den er meget dyb blå, og meget kompakt i kropsformen. Ellers minder den meget om varianten nedenunder.

Blå Sipawilinie:

Som navnet antyder, er denne variant blå. Den bliver cirka 6,5 cm. Den kommer fra en lokalitet i det sydvestlige Surinam hvor Sipawilinie River render ind i Brasilien. Den er mere regelmæssig blå end den blå variant fra Brasilien. Den har sorte pletter på kroppen, og disse pletter er større end hos den brasilianske variant.

Givar:

Denne variant vides der ikke særligt meget om. Lokaliteten kendes mig bekendt ikke. Denne variant er meget mørkeblå med gule prikker over øjnene. Der findes enkelte billeder af den på Internettet.

I 70'erne blev der af en forsker ved navn Silverstone beskrevet en frø der godt kunne være denne variant. Hans eksemplar var dog i sprit, så det er lidt usikkert om det er den samme frø.

Azureus:

Det har længe været diskuteret om det er samme art som *tinctorius* eller en selvstændig art. Der er mere og mere der peger mod at det er samme art. Dette er afgjort da der er lavet en DNA test på de to arter, som viste at det var en variant og ikke en art.

Den lever på Sipawilinie savannen i det sydvestlige Surinam. Der går dog rygter om en fuldstændig identisk frø fra en lokalitet i Guyana.

Azureus variant – Foto: Jan Grathwohl

Surinam Yellowback:

Denne frø er helt identisk med Saul *tinctorius*. Om det er dyr der er smuglet fra Fransk Guyana til Surinam vides ikke! Silverstone har tilbage i 1970'erne beskrevet en lignende frø fra en grænseregion mellem Surinam og Fransk Guyana

True Sipawilinie:

Denne variant forekommer meget tæt på azureus, og er temmelig sjælden i hobbyen. Det er en kompakt frø som bliver cirka 5 cm. Mønsteret er blå ben, lys blå netmønster på ryggen, som går over i gul, og ender med gule prikker over øjnene.

Varianter fra Guyana

Der har ikke rigtigt været nogen terrariefolk i Guyana for at kigge efter *tinctorius*. Det er meget svært at komme ud i de områder hvor arten er udbredt. Der har ikke været nogle eksportør af *tinctorius* fra landet, og dette hjælper jo heller ikke særligt meget på situationen.

New River:

Dette er en blå variant der minder meget om den der kommer fra Surinam. Der er enkelte opdrættere der laver dem. Den kommer fra New River regionen ved grænsen til Surinam i det sydøstlige hjørne af landet.

Krydsninger:

British Guyana *tinctorius*:

Her er der tale om en variant der på et tidspunkt var afbildet på Internettet. Der var tale om en sort frø med et mønster der nærmest mindede om et gult/orange fiskenet der var trukket ud over hele kroppen. Denne variant skulle have været en krydsning mellem en *tinctorius* og en *Dendrobates leucomelas*. Men om der findes en variant der ser sådan ud i naturen vides ikke. Det kunne tænkes, da både *Dendrobates tinctorius* og *Dendrobates leucomelas* findes i Guyana, og det kunne tænkes at der var en overgangsform eller art. Denne frø var dog utroligt smuk!

Agreja:

I Holland opdrættes der en utrolig flot blålig *tinctorius* variant ved navn Agreja. **Denne er en krydsning!**

Det er en krydsning mellem en Gråbenet *tinctorius* og en Azureus. Dyrene blev første gang lavet af en opdrætter ved navn Jacobs. Navnet kom ved at tage lidt fra de tre ord Azureus, det hollandske navn for Gråbenet (der starter med grey) og Jacobs efter opdrætteren. Hvis man leger lidt med start bogstaverne siger det Agreja. Denne variant forhandles af flere hollændere og det kan ikke anbefales at købe den da hele krydsningsmentaliteten strider imod hobbyens interesser. Der har været et par danskere der har været ved at falde for denne variant i Hamm, da opdrætterne ikke siger at det er en krydsning man er ved at købe.

Amatopo / Heines:

Denne variant bliver omkring 6 cm. Der er tale om en frø med blå ben, sort krop og et gult mønster ud over kroppen. Det gule mønster går til tider ned over benene. Det er en utrolig smuk variant. Den første der opdrættede den var en tysker der hedder Wilfried Heines, og deraf kommer det navn. Først da han havde omsat et stort antal dyr fortalte han at den kom fra Amatopo. Den forhandles dog mest som Amatopo i dag. Senere undersøgelser foretaget af dyreeksportører i Surinam viser at der ikke

forekommer en frø ved lokaliteten Amatopo, så dette navn er nærmest et røgslør.

Generelt:

Som det kan ses findes der utroligt mange varianter af *Dendrobates tinctorius* i hobbyen. Derfor varierer prisen også en del. For opdrættede unger svinger prisen fra lidt over 100 kr. for de mest normale til omkring 800 kr. for de mest sjældne. Det er muligt at få en frø i mange forskellige farver som dog alligevel er den samme og kan holdes på samme måde. Hvad fremtiden bringer af varianter kan man kun gætte på. Hvis man ser et billede af en variant kan man kun bruge det som en retningslinje, da de stadig er temmelig variable indenfor den samme variant. Denne artikel skal bruges som nogle retningslinjer, og lidt info om de forskellige varianter.

I spørger måske jer selv hvorfra min viden kommer og hvor meget hold der er i det. Jeg har flere gode venner i Tyskland og Holland, som betegnes for nogle af Europas største *tinctorius* opdrættere. Enkelte af disse har over 25 varianter!

Jeg har haft god kontakt til flere af dem der har importeret stort set alle de *tinctorius* varianter der er i hobbyen. Jeg har set minimum 10 varianter hos importører, hvor dyrene var fraskimporteret direkte fra Surinam.

I de næste par år må vi se hvad der sker og hvis der bliver ved med at komme nye varianter, kommer der nok en opfølger til denne artikel.

Jeg kan kun anbefale at man hopper ud i det hvis man har gået og overvejet sig at skaffe et par *tinctorius* varianter. Det er en nem og medgørlig frø at arbejde med.

Gruppe af *D. tinctorius* "citronella" i terrariet – Foto: Simon Bomholt

Hold og opdræt af daggekkoen *Phelsuma grandis* Gray, 1870

Tekst: Rasmus Christiansen Foto: Rasmus Christiansen

Beskrivelse af *Phelsuma grandis*:

Phelsuma er en familie af daggekkøer der indeholder mere end 60 arter og underarter, der lever på Madagaskar og øerne omkring.

Phelsuma grandis har tidligere været en underart til *Phelsuma madagascariensis* (Gray, 1831), der i alt husede fire underarter: *madagascariensis* (Gray, 1831), *boehmei* Meier, 1982, *grandis* Gray, 1870, og *kochi* Mertens, 1954. Alle fire er kendetegnet ved deres størrelse, de er større end de fleste andre *Phelsuma* arter, samt deres grønne farve med røde/bronze – enten prikker eller streger på kroppen.

Phelsuma grandis blev beskrevet første gang i 1870 af Gray (Gray, 1870), og lever i den nord og nordvestlige del af Madagaskar. *Phelsuma grandis* er den største nulevende *Phelsuma*, med en længde på op til 30 cm, idet *Phelsuma gigas* (Liénard, 1842) anses for værende uddød. Af denne uddøde kæmpe, kendes individer på helt op til imponerende 50 cm.

Phelsuma grandis skiller sig ud fra de tre andre tidligere underarter ved at være en del mere lyssegrøn, samtidig med at den har en meget kraftig rød streg fra næsespidsen og op til begge øjne.

Closeup af *P.grandis*

Til tider ses *grandis* også helt uden røde prikker eller streger på kroppen. Derudover findes der også en "morf" af *grandis* kaldet

"high red" disse kan være næsten fuldt dækket af røde streger/pletter. Der er set enkelte *grandis* med blå prikker, eller hele kroppe der har haft blåligt skær. Men dette er sjældne syn. Samtidig er *grandis* skind meget mere følsom end de andre tre tidligere underarter, og har lettere ved at blive revet af ved f.eks. håndtering af dyret.

Dagekkøer er for det meste meget territoriale, og dette gælder også for *grandis*. Dette bevirker at de kun bør holdes i par – da også hunnerne er meget territoriale. Det kan ved enkelte tilfælde lykkes at have flere end to gående sammen, men dette er ikke at anbefale til begyndere.

Mit *grandis* par:

Jeg er i den heldige situation at være indehaver af et *grandis* par. Jeg har haft parret i snart fem år. Og har med succes avlet på dem i fire år. Jeg har på disse fire år (med en større pause på andet året) fået over 50 unger på dem. Og har endnu ikke fået æg der ikke er blevet udruget.

Hannen:

Min *P. grandis* han – Foto: Rasmus Christiansen

Hannen er den største af de to, omkring 25 cm. Og noget mere robust bygget end hunnen. Han har en del røde prikker på den nederste del af ryggen, han er den af de to der er mest menneskevant, og spiser gerne fra hånden, og følger godt med i hvad der sker omkring ham, inde som uden for terrariet.

Hunnen:

Min *P. grandis* hun med æg

Hunnen er en smule mindre, omkring 20 cm. Hun er forsynet med enkelte streger vandret over den nederste del af ryggen. Ligeledes har hun et ekstra rødt V mellem øjne og næse. Hun er den af de to der er mest sky, og er ikke nær så håndvant som hannen.

Foder mm.

Daggekkkoer er insektædende dyr, og skal derfor fodres med levende dyr. De er bestemt ikke kræsne, og spiser stort set alt der kan kravle og gå.

Som hovedfoder bruger de fleste fårekylinger, men man kan også bruge græshopper eller kakerlakker. Dertil kan man supplere med melorme, biller, sommerfugle

osv. En god regel er at foderdyret ikke må være større end hvad gekkoens mund er bred.

Som supplement kan man tilbyde daggekkkoer babymos, honning, frugt og andre søde sager, da de i naturen spiser meget nektar ol. fra blomster og frugt. Dog skal dette kun være et supplement til grundfodret. Dette er samtidig en god mulighed for at give gekkoerne vitaminer og mineraler.

Min ene *P. grandis* spiser af "hånden"

I den senere tid er produkter som Aves og Phelsumax kommet på banen. Her er tale om pulverblandinger indeholdende vitaminer, mineraler og kalk i de rette doseringer for Phelsuma. Blandingerne tilsættes blot vand og kan herefter serveres for dyrene.

For at ens daggekkkoer trives er det nødvendigt at give dem vitaminer og mineraler. Dette kan købes på de fleste reptilmesser og i visse butikker. Der er et stort udvalg på markedet. De produkter jeg har bedst erfaring med er:

Vitaminprodukter: Korvimin
Mineralprodukter: MinerAll

Man kan enten som tidligere nævnt blande vitaminerne og mineralerne i babymosen.

Eller/og man kan komme det på foderdyrene. Dette gøres ved at ryste sine foderdyr i en skål hvor præparaterne er tilsat.

Da vitaminer er flygtige, vil de hurtigt fordampe, og skal derfor opbevares i en lufttæt bølge, tørt og ikke for varmt. Præparater i åbne bølter er som regel ubrugelige dagen efter.

Hvor meget *grandis* spiser variere meget, både fra dyr til dyr og fra unge til voksen. Unger spiser meget, hvor voksne godt kan "nøjes" med at få to-tre gange om ugen, fem-seks foderdyr hver, alt efter størrelse på foderet.

Terrariet

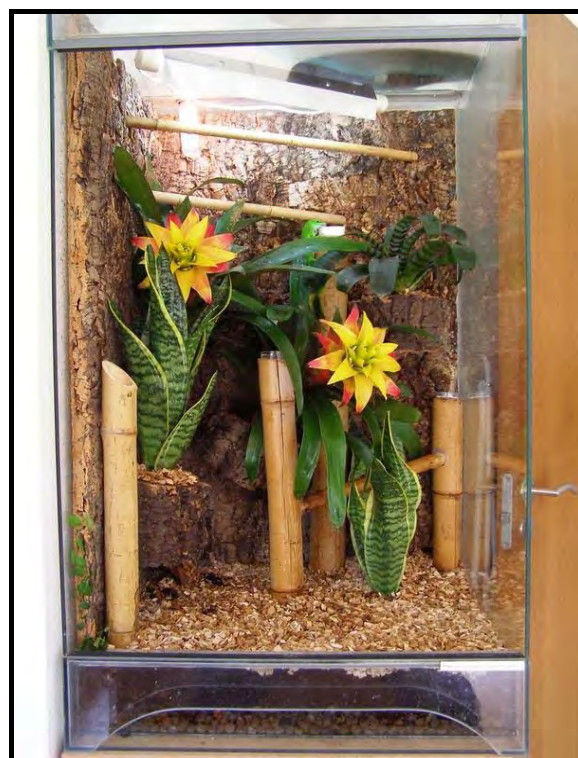
Da *Phelsuma grandis* tilhører daggekkkerne og derfor kan kravle på stor set alt, er det klart at de også foretrækker højden, derfor er det smarteste at indrette et højt terrarium til dem. Man kan indrette "liggende" terrarier – men dette kræver dog lidt erfaring indefor terrarium opbygning, og derfor anbefaler jeg ikke begyndere at gå i gang med dette.

Et terrarium til et par bør være omkring 60x60x100 cm. Og til et enkelt individ ca. 40x40x80 cm. (længde x dybde x højde) Terrariet skal indeholde en varmeplads. Dette bør man lave ved brug af en varmelampe og ikke fra en varmemåtte eller kable, af den simple grund at det er en dagaktiv gekko, som derfor er vant til at ligge og solbade. Man vil også opleve at ens *grandis* vil bruge mange af sine vågne timer under denne pære. Varmepladsen bør være omkring 30° C. Resten af terrariet omkring 25° C.

UV-lys er ikke nogen nødvendighed, mange mener dog at det er et must. Sørger man for ens *grandis* får rigeligt med D₃ vitaminer kan man holde arten uden UV lys, da det er UV-B der hjælper gekkerne til at optage D₃ vitaminet. Jeg synes dog personligt at UV lyset både er med til at fremhæve farverne på mine dyr samt deres aktivitets niveau og jeg

har derfor valgt at køre med et UV rør inde i terrariet. Jeg benytter Reptil Glo 5.0.

Luftfugtighed er også en vigtig faktor i et *Phelsuma* terrarium, *grandis* foretrækker en luftfugtighed på omkring 60-70 %. Dette gøres ved at duche med en blomsterforstøver en til to gange om dagen, eller man kan installere et automatisk vandingssystem. Derudover skal gekkerne altid have mulighed for at kunne drikke, så en vandskål i terrariet vil være en god ide. Ved hamskifte er det en fordel at hæve luftfugtigheden en smule mere, for at undgå hamskifteproblemer, da lige præcis *grandis* jo har meget sart skind.

Mit terrarium efter seneste indretning

Da *Phelsuma grandis* er en stor og aktiv gekko, er det en god ide at de genstande og planter der er i terrariet kan tåle noget vægt, og noget "hopperi". Gekkerne elsker glatte flader – og vil derfor tit ses siddende på glasset. Dette er selvfølgelig ikke altid det sjoveste, da man jo gerne vil se farverne på sine dyr, derfor kan man tilføje terrariet glatte flader i form af bambusgrene, som også forefindes i de naturlige omgivelser hvor

grandis lever. En tommelfingerregel siger at bambusgrenen skal være minimum lige så tykke som gekkoerne for at de ligger optimalt på dem.

En anden glat flade man kan tilføje er planten *Sanseveria*, bedre kendt som "Svigmors Skarpe Tunge". Dette er en god kraftig plante der kan holde til vægten fra en *grandis*. Andre gode planter til terrariet vil være større arter af bromelie. Både bambus og de to slags planter er udmærkede steder for daggekkos til at ligge æg i også.

Mit terrarium:

Mit terrarium har jeg ombygget en del gange, før jeg fandt det passende for mig at se på og for dyrene at trives. Målene er 60 x 60 x 100 cm.

For at starte fra en ende af, så har jeg valgt at dække to af siderne med naturkorkplader – grunden til at det er to sider der er dækket skyldes at det står i et hjørne, og grunden til det er naturkorkplader, der er noget dyre end alm. mørke korkplader, er at jeg synes naturkorken er noget pænere at se på, og at terrariet bliver noget lysere end med de almindelige korkplader.

Bundlaget er bygget op af lecaugler i bunden der fungerer som dræn så jorden ikke bliver en stor gang mudderpøl, som jord bruger jeg ugødet sphagnum og oven på sphagnummen har jeg valgt at ligge noget træflis der sørger for en lys bund i terrariet. Man kan også benytte pinjebark.

Herefter er det blevet beplantet med *Sanseveria*, bromelier, og der er sat bambusgrene i.

Jeg har som tidligere nævnt et UV lysstofrør i toppen af terrariet.

Jeg har lige ved siden af det en varmepære der sørger for varme på grenene.

UV lyset kører i sommerperioden (feb.-dec.) fra 09:00-23:00. I vinterperioden (dec.-feb.) 10:00-22:00

Varmelampen kører i sommerperioden fra 10:00-22:00. I vinterperioden slukket. Derudover har jeg tilsluttet en tågegenerator der kører en halv time hver dag.

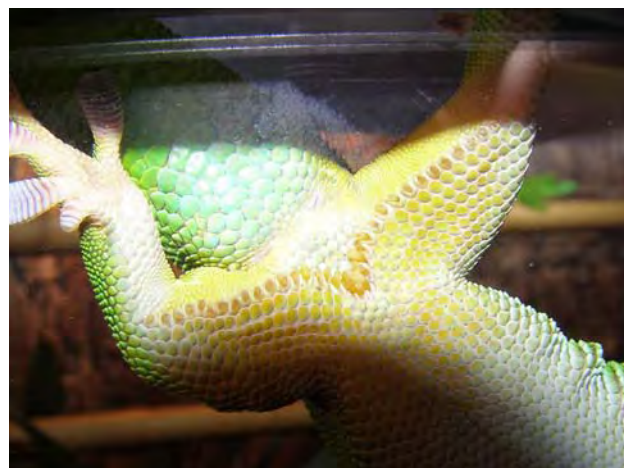
Jeg har en lille skål stående i terrariet med kalk. Dette indtager hunnen meget til produktion af æg, ungerne spiser det til opbygning af knoglerne medens de vokser.

Køn, parring, æg og unger

Det bedste ved at holde dyr, synes jeg, er fornøjelsen ved at få æg, og herefter unger. Ved *grandis* er det ikke specielt svært at få dette.

Phelsuma grandis er kønsmoden omkring 1 års alderen, afhængig af opvækst og størrelse. Dog kan man allerede ved seks mdr. alderen begynde at se forskel på kønnene. Med et trænet øje allerede før.

Hannerne udvikler såkaldte fimreporre, der går fra bagfødderne og ind til gattet, samtidig med de bliver noget mere brunlige omkring dette område. Hunnerne får ikke disse fimreporre.

Her vist underlivet af en *Phelsuma grandis* han, med tydelige fimreporre.

Parringen sker hele året. Man kan vælge, som jeg, at lave en hvileperiode, inden man sætter det hele i gang. Det er dog ikke en nødvendig ting for at parringen finder sted, men det hjælper at hunnen får en pause. Dette er en

god ting da hun ligger æg ca. en gang om måneden, og det kan tage hårdt på hende.

Hunnen vil nogle dage efter parringen lægge to æg. Jeg har kun oplevet to gange at min hun kun har lagt et æg. Hunnen vil finde det mest optimale sted i terrariet at lægge æggene, som oftest i en bambusgren, eller plantehals. Hunnen lægger gerne æggene det samme sted hver gang, hvis ikke man flytter for meget rundt i terrariet.

2 *grandis* æg i et bambusrør

Æggene kan udruges i terrariet uden at man flytter dem. Men ønsker man, som jeg, lidt mere kontrollerede forhold, så kan man putte dem i en rugemaskine, der automatisk styrer varmen.

Jeg udruger mine ved en dagtemperatur på 28°C og med varmelegemet slukket om natten.

28°C er den temperatur, hvor der er størst chance for at udfaldet fra de to æg bliver 1:1, altså en hun og en han. Luftfugtigheden holder jeg på ca. 80%.

Ved at man sænker temperaturen om natten tager udrugningen en smule længere, omkring 50-60 dage, men det gør også at ungerne bliver noget mere stabile og hårdføre.

De nyklækkede unger ligner alle hinanden, de har røde og mørke striber hen over hele ryggen, og det er først efter et par måneder man kan begynde at se hvordan deres fremtidige mønster vil komme til at se ud.

Billede af en nyligt klækket *P. grandis* unge.

Efter ungerne er klækket, flyttes de over i et terrarium. Det anbefales ungerne bliver opfosteret hver for sig, for at undgå dominans blandt dem. Jeg har tit grundet pladsmangel opfostret ungerne to og to, hvilket godt kan lade sig gøre, men det er tydeligt at se en størrelses forskel på de to, da den ene altid vil dominere den anden.

For at undgå skindproblemer bør luftfugtigheden hos ungerne være lidt højere end hos de voksne.

Som tidligere nævnt skal ungerne have mulighed for at spise rigeligt med kalk, da dette bruges til opbygning af knoglerne. Babymos skal man undgå at give ungerne indtil de er i hvert fald tre-fire måneder, da de får det på fødderne, og derved ikke kan klatre ordentligt, og derved stresses. Deres appetit fejler dog intet, og som unger spiser de meget og hele tiden, Jeg sørger altid for at der er mad til mine unger, på den måde vokser de hurtigt, og holder sig aktive. Jeg har endnu ikke formået at overfoder nogen unger.

Summa summarum

Efter at have læst denne artikel, kan det lyde som en besværlig gekko at holde. Det er det bestemt ikke. Jeg startede min gekko hobby op på det *grandis* par jeg har nu. Selvfølgelig er der nogen ting man skal have klargjort inden, men det er der jo også hvis man skal holde akvariefisk.

Phelsuma grandis er en meget hårdfør og nem gekko at have med at gøre. Når man ikke lige at duke den ene dag, eller fodre den anden dag, er det ikke sådan at dyrene falder om på stedet. Så længe der ikke går længere tid af gangen uden pleje.

Samtidig med at de er aktive om dagen, er det samtidig et meget nysgerrigt dyr, der vil sidde i sit terrarium og følge dig rundt i rummet.

Nogen individer kan vendes til, at spise af din finger, eller tage foderdyr ud af hånden på dig. Men husk på at daggekkos er prydsdyr – ikke kæledyr!

Er *grandis* en god begyndergecko? Mit svar: Ja.

Litteratur

Gray, J.E. 1870. Note on a new night-lizard (*Phelsuma grandis*) from Madagascar. Ann. Mag. Nat. Hist., Londo

Hold af *Phelsuma grandis* frit i et terrarium

Tekst & Foto: Jan Grathwohl

Jeg fik i august/september 2008 fra Kenny Dyvelskov en unge forærende af denne art – kort efter fik jeg endnu en unge forærende fra Rasmus (en efternøler). Disse to dyr havde jeg fra starten planlagt skulle gå frit i mit terrarium, hvor de gerne skulle hjælpe mig med at holde bestanden af mejeredderkopper (*Pholcus phalangioides*) nede, en evig plage. Jeg tænkte at jeg ville forsøge mig med denne art, da jeg fra tyske artikler og samtaler med andre terrariefolk, viste at der var flere der havde gode erfaringer med hold af *Phelsuma* arter frit.

Dyrene var de første måneder ganske sky – og jeg så dem primært i glimt – men efterhånden vænnede de sig til at min tilstedeværelse ofte betød at der var foder i nærheden. Mad er vejen frem, når man skal bestikke dyr – så hurtigt blev de meget håndvante – faktisk endda så håndvante at de hurtigt vænnede sig til pincetfodring, dernæst kom direkte og tog foder fra ens fingre når man holdt det hen til dem – og i dag, kan det ofte næsten være et problem at fodre andre dyr i rummet uden at daggekkoeerne står på hovedet i foderbøtterne eller næsten kravler ind i terrarierne til de andre dyr (ikke ligefrem heldigt).

Jeg synes at dyrene var noget stride ved hinanden og valgte derfor efter et halvt års tid at indfange dem for at tjekke porrer på dem. Jeg fik det til at være to hanner - det forklarede også at de ofte var i hver sin ende af rummet, men gjorde det til gengæld lidt underligt at de også ofte jagede nær hinanden ved vinduet – dette forklarede jeg dog mig selv, hang sammen med muligheden for sollys, navnlig da de ofte også her blev set jage hinanden. Da jeg jo helst ville have et par, valgte jeg at slå til, da en bekendt ville tilbyde en hun i bytte for en han. Kort før byttehandlen skulle finde sted, skete der dog noget, der ikke burde kunne ske. Jeg fandt to unger der løb rundt på væggene. Disse blev naturligvis indfanget og derefter måtte de to voksne lokkes til indfangning. Denne viste naturligvis at et nøjere eftersyn resulterede i at

mine to oprindelige dyr var et fint par. Dette viser med andre ord, at om end køns karakterer burde kunne kendes, så kan de mistydes. Jeg fandt over de den næste tid, yderligere 3 unger – og jeg formoder at der må være kommet flere, som måske er blevet snuppet af forældrene eller gået tabt bag terrarier, eller blot ikke er blevet fundet i tide.

Dyrenes forhold har været noget anderledes, end de forhold Rasmus nævner i sin artikel, men viser blot hvor tilpasningsdygtig arten er. Terrariumet måler 3 x 4 meter i grundplan og har en højde på ca. 2 meter – altså et ”terrarium” på 24.000 liter – noget større end et konventionelt terrarium. Rummet er et kælderrum, som er isoleret. Der er blot en smal vinduesstribe bestående af dobbeltlags termoruder, som ikke lader meget sollys ind. Vinduet er sydvendt, så der kommer en del lys ind, men næppe meget UV. Jeg har da også kun sjældent set dyrene bruge vindueskarmen til solbadning, her benytter de sig mere af lysamaturer fra de øvrige terrarier i rummet.

Jeg har ikke installeret nogle varmelamper eller andet specielt til mine fritgående dyr, da de synes at trives fint med de installationer der er til de øvrige terrarier i rummet – altså går dyrene uden UV, uden separat varmekilde (igen bruger de lysamaturene) og de har faktisk end ikke adgang til fritstående vand – og bliver ej heller duschet. Der er dog lidt terrarier i rummet med planter, som formentligt afgiver fugt nok til rummet, til at hamskifteproblemer ikke opstår.

Fodermæssigt er dyrene ganske taknemmelige. Jeg har set dem tage fluer der er trængt ind i rummet – men hvad de primært lever af er mig faktisk ukendt. Jeg fodrer dem sjældent direkte – men taber fra tid til anden et foderdyr under min fodring (sjuskeri kan tillades når man har naturlig bekæmpelse gående frit). De tager alt hvad der bevæger sig – lige fra små bananfluer til store dubia kakerlakker – de har dog ikke mindsket på

bestanden af mejeredderkopperne, hvilket ellers var planen, det virker til at spindet fra edderkopperne holder dem fra at komme tæt nok på, eller også er der ikke nok kød på byttet til at det er besværet værd.

Ang. den blå farve som Rasmus nævner i forrige artikel, har jeg her også en lidt sjov oplevelse. I sensommeren 2009 formåede min hun at stikke af fra terrariummet, formentligt fordi jeg eller en anden, har været uopmærksom da døren til rummet er blevet åbnet. Den er derfor stukket ud af rummet, og har formået at komme op fra kælderen og ud i haven. En dag råbte min kone, at jeg skulle skynde mig ud i havestuen. Her sad hun og ungerne og kiggede på en stor fin *grandis* hun der lå og prøvede at suge en smule varme fra de vores flisetrappe. Jeg fik indfanget dyret og sat den tilbage i sit rum – hvor den hurtigt fik varmet sig op og fandt sin plads igen. Den var dog forandret på et ret væsentligt punkt, nemlig ved at HELE snudepartiet og enkelte andre steder af kroppen var blevet skrigende turkisblå. Denne farve holdt den indtil sidst på efteråret, dog stille og roligt aftagende. Der er i mine øjne ingen tvivl om at denne kraftige farve skyldes at dyret har været udsat for direkte sollys.

Det giver derfor mere mening, når navnlig de

tyske *Phelsuma*-eksperter anbefaler at man benytter sig af muligheden, for at holde sine daggekkøer i netbure i sine have i sommerperioden. Der er ingen tvivl om at man derved øger farveintensiteten på sine dyr – og ganske givet også giver dem mere vitalitet.

Har du et terrarium, som er lukket, så du undgår udslip, så kan denne art bestemt anbefales – dog skal man være opmærksom på at dyrene altså skider meget, og det derfor giver lidt beskidte vægge/gulve og ruder/toppe på terrariene i rummet. Der er rigtig mange arter som faktisk fungerer fint frit – mange nataktive arter trives også fint frit – f.eks. *Tarentola* arter, *Hemidactylus* arter, *Gekko* arter – hvad man vælger er naturligvis en smagssag – det tiltaler mig dog ved *Phelsuma*’er er at de bliver så tillidsfulde og er til at kontrollere i dagslys.

I øjeblikket gør jeg lidt forsøg med *Phelsuma standingi* frit i samme rum – dette fungerer indtil videre uden problemer, dog har jeg ikke fundet flere unger siden, hvilket formentligt hænger sammen med at *standingi*’erne nok jager *grandis* ungerne. Derfor er mit mål at splitte dem i to forskellige rum. Ligeledes har jeg sat en hun *grandis* mere frit – og det synes heller ikke at have givet problemer indtil nu.

Hold og opdræt af Afrikanske dværgmus (*Mus minutoides*)

Tekst: Casper Hølmkjær - Foto: Casper Hølmkjær

Udseende

De afrikanske dværgmus er ca. 5 cm fra snude til ende og ca. det samme i halelængde. De vejer ca. 6 gram som voksne. De findes i to varianter: Vildttypen, der er nøddebrun på ryggen med hvid underside og en "blå" variant, der er lysegrå på ryggen og hvid på maven. Ungerne, af begge typer, er som regel mørkere i farven end de voksne.

Her ses forskellen tydeligt på vildttypen (øverst) og den blå variant.

Sociale behov/floksammensætning

Afrikanske dværgmus er i naturen meget sociale og lever i store flokke med mange hanner og hunner sammen. De vil derfor trives bedst, hvis de holdes flere sammen. For at undgå aggression i en gruppe er det vigtigt, at dyrene har plads nok. I modsætning til alm. mus er det intet problem at have flere kønsmodne hanner sammen. De vil slås lidt, når en hun kommer i brunst, men som regel uden de store skader til følge.

Hunner slås stort set aldrig, men kan i sjældne tilfælde blive aggressive, når de har unger.

Hvis man kun vil holde et køn, anbefaler jeg, hvis det skal være hanner, at man kun sætter brødre, samt far/sønner sammen. En ny han udefra vil have svært ved at blive accepteret.

Fodring

Som grundkost gives undulatfoder, køb gerne flere forskellige mærker og bland dem, så der er stor variation af de forskellige hirsetyper. Suppler med hirsekolber, snackstænger til undulater, mariekiks, tørt brød, hårdkogt æggeblomme og insekter.

Her ses flokken ved spisetid

Jeg har bedst erfaring med melorme, men græshopper og fårekylinger kan også bruges. Du kan også give dem forskellig frugt og grønt, prøv dig frem, da det svinger med, hvad de vil spise. Musene skal altid have adgang til foder og vand. Jeg skifter både vand og foder en gang om dagen og vil anbefale dette.

Burindretning

Afrikanske dværgmus holdes bedst i et akvarium eller terrarium af den simple grund, at der ikke findes tremmebure, de ikke kan komme ud af. Jeg bruger selv akvarier, da man så ikke skal være bange for, at de stikker af, når man åbner ind til dem. Som låg bruges finmasket trådnæt max 5x5mm. Da mus er meget aktive dyr, er det godt at give dem så meget bundplads at løbe/lege på som muligt.

Til en lille gruppe eller et par skal buret være mindst 40 x 25 cm og have en højde på mindst 25 cm, således der er plads til hylder og grene til at kravle på i højden. Buret må ikke stå i direkte solskin, men der må heller ikke være koldt eller træk, hvor det skal stå, normal stuetemperatur er bedst. Man kan udstyre buret med redekasser eller sovehuler af forskellig art.

I bunden af buret lægges et tykt lag strøelse, da de elsker at grave gange og huler. Du kan anvende forskellige ting som strøelse, jeg har dog den bedste erfaring med hamp/hempestrøelse. Brug ikke savsmuld, da støvet derfra kan forårsage luftvejsproblemer hos musene. Ovenpå lægges papirstrimler, halm eller hø til redebygning.

Musene er glade for at bruge paprør fra toilet- og køkkenruller, som de bruger til skjul og til at gnave i. Grene fra usprøjtede frugttræer er velegnede til både at kravle og gnave i.

Aktivering

Mus skal altid have adgang til skjul, da de meget gerne vil gemme sig. Man kan udstyre buret med f.eks. små kasser, urtepotter eller rør af hårdt pap, som musene kan gemme sig i og kravle gennem. Et løbehjul er et klart "must have", da det er en super god måde at give dine mus motion og aktivering på.

Afrikanske dværgmus gnaver ikke meget, men kan dog godt lide at gnave lidt i paprør og grene af usprøjtede frugttræer.

Musene er hovedsageligt nat og skumringsaktive, men kan dog også ses i dagstimerne.

velegnede til både at kravle og gnave i.

Glasbur indrettet til dværgmus

Rengøring

Buret skal rengøres, når man kan lugte musene, for et enkelt par i et akvarium på 60x25x25 tager det ca. 2 måneder. Rengøringen kan ske med de gængse opvaskemidler eller med eddike, Rhodalon eller Virkon S.

Håndtering

Det er ikke muligt at håndtere de afrikanske dværgmus, da de ikke er domesticerede og ikke bliver tamme. De vil med andre ord springe fra dig, så snart de har muligheden, uanset hvor langt ned der måtte være. Når de skal rengøres, fanges musene lettest, ved at lokke dem ind i et køkkenrullerør og føre dem til en midlertidig kasse. Du kan også fange dem i halen, bare sørg for det bliver så tæt ved roden som muligt og hold godt fast! Med hensyn til aggressivitet kan især hunnerne godt finde på at bide, når man løfter dem i halen.

Livsforløb/formering

Afrikanske dværgmus bliver kønsmodne, når de er 4-7 uger gamle, og hunnerne bør ikke blive drægtige, før de er minimum 8 uger af hensyn til deres vækst og deres helbred generelt. Hunmusen er normalt drægtig ca. 18-21 dage. Hun føder normalt 1-5 unger, men der kan godt være op til 8 unger i et kuld. Man skal give ro omkring moderen og ungerne de første uger efter fødslen for at undgå stress og eventuel kannibalisme mod ungerne.

Her ses de nyfødte unger

Bemærk, at hunmusen kommer i løbetid og dermed risikere at blive drægtig igen, allerede få timer efter hun har født. Musene lever normalt ca. 1½ - 2 år.

Sygdom/alderdom

Når det kommer til sygdom, er der ikke meget at gøre for disse mus. Er de først blevet syge, så er det bedste at aflive dem, da en dyrlæge intet kan gøre for disse miniaturer mus. Følger man anvisningerne i denne vejledning, burde sygdom ikke opstå. Alderdom har jeg aldrig oplevet, de er altid gået fra krudt i rumpen til at ligge døde.

Spørgsmål og kommentarer kan sendes til:
casper@ab58.dk

For flere billeder og info: www.mus.ab58.dk

Hold og opdræt af Kinesisk Leopardgecko – *Goniurosaurus luii* (Grismer, Viets & Boyle 1999)

Tekst & Foto: Bo Jakobsen

Historie

Slægten *Goniurosaurus* består af 12 arter, som er inddelt i 3 grupper:

luii gruppen består af:

G. araneus (Vietnamesisk leopardgecko)

G. bawanglingensis (Bawangling leopardgecko)

G. catbaensis (Vietnamesisk tigergecko)

G. huuliensis (Vietnamesisk tigergecko)

G. luii (Kinesisk leopardgecko)

lichtenfelderi gruppen består af:

G. hainanensis (Hainan leopardgecko)

G. lichtenfelderi (Norway leopardgecko)

kuroiwaie gruppen består af:

G. kuroiwaie (Okinawa leopardgecko)

G. orientalis (Tonaki leopardgecko)

G. splendens (Tokuno leopardgecko)

G. toyamai (Iheyajima leopardgecko)

G. yamashinae (Kume leopardgecko)

Goniurosaurus hører til i familien af øjenlåsgekkøer (Eublepharidae), deraf kommer deres popnavne, som jeg selv har oversat fra engelsk eller tysk. Slægten er tidligere blevet kategoriseret som *Eublepharis* (leopardgecko). *luii* og *lichtenfelderi* grupperne er fra Vietnam og Kina, mens *kuroiwaie* gruppen er fra Japan.

Goniurosaurus luii blev beskrevet første gang i 1999 af Grismer, Viets og Boyle

Udbredelse

Goniurosaurus luii lever i den sydvestlige kinesiske provins Guangxi, nærmere bestemt i området af de 2 byer Longzhou og Pingxaing. Det er et landbrugsområde. Der har tidligere været tvivl om *G. luii*'s udbredelse bl.a. på den nordøstlige halvdel af øen Hainan, da dette blev undersøgt viste det sig af det var hybridavl mellem *G. luii* og *G. araneus*. Derudover har forskere fundet dyr i 1983, ved byerne Chongzuo og Long'an som ligger hhv. 55 km og 120 km fra Longzhou og Pingxaing, som menes at være *G. luii*, men på det tidspunkt var arten ikke beskrevet endnu.

Levesteder i naturen

De lever gerne i tropisk skov med svært terræn. Deres levesteder er gerne ved klipper og med en skjulesteder i form af små klippehuler eller kalkstensgrotter. De ligger gerne under nedfaldne Kanopyblade som derved opretholder en høj fugtighed. Generelt har levesteder for *G. luii* en høj luftfugtighed (70%-80%), dog med en mindre tørkeperiode i december og januar. Dagstemperaturen er hele året mellem 17-29 grader.

Artsbeskrivelse

G. luii er 11-12 cm (SVL) lang og 21 cm i totallængde. Den er lilla-brunlig i grundfarve, hvor den er mørkest på halen. På hovedet har den edderkoppespindlignende mønster, den har 4 bånd på kroppen, hvor det første kører fra øje til øje rundt om nakken og det sidste sidder umiddelbart bag bagbenene ved halens begyndelse. Der er også bånd på halen, mens individer med en regenereret hale har mere tilfældige bånd.ingen. Båndene er som regel gullige. Halen er rund og tykkest ved roden. Dette er ofte mere tydeligt hos individer med regenereret hale. Bugen er lys med mørke brune prikker på siden inden overgangen til ryggen. Øjnene er oftest orange med brune pupiller. Den har klør på fødderne. Arten er nataktiv, men kan være foderaktiv. Det er yderst sjældent jeg ser dem om dagen.

Goniurosaurus luii i terrariet

Terrariet

Jeg har et par *G. luii* gående i et terrarium med flg. mål 66 cm x 54,5 cm x 28 cm

(længde x højde x dybde), det er indrettet med et stort hult korkrør, der kører fra til den øverste del af terrariet. Ovenpå korkrøret sidder et stykke lian, der rækker fra den ene side af terrariet til den anden. Bundlaget er 2/3 spaghnum og 1/3 sand. *Goniurosaurus luii* klatrer gerne rundt på grene, men de kan ikke forcere glatte overflader som glas, plastik og bambus. De har en fugtbox som er lavet af en flødebollekaske med spaghnum, vermiculite og perlite i, som jeg fugter en gang om ugen. Vandskål er næsten et must i terrariehold, da det hjælper på den generelle fugtighed. Dette er ikke nødvendigt ved boxhold. Hos mig har *luii* en foderskål. De virker ikke som en hurtig og effektiv jæger, snarere som en, der sniger sig ind på byttet og med et hurtigt hug fanger byttet. Jeg fodrer fortrinsvis med dubia kakkellakker og melorme. Ellers får de alle slags insekter også dem fra haven- generelt mellemstort- stort foder. De kan tage hanner af B. dubia og rosenbillelarver. Jeg fodrer 3 gange ugentligt, hvoraf den ene gang er med vitaminer og mineraler på foderdyrene. En skål med kalk står i terrariet i yngleperioden. Jeg har både tørre og fugtige skjulesteder i terrariet. Terrariet er opvarmet af en 25 watts spotpære. Der er beklædning på både sider og baggrund af terrariet og det virker som en god ide, da de virker mindre stresset end dem der går i box uden beklædning.

Voksen *Goniurosaurus luii*

Dvale

Alle mine *Goniurosaurus* er dvalet efter denne model:

1. marts- 1. oktober Lys i tidsrummet 8-21
- 2.oktober-15. oktober 8,30-20,30
- 16.oktober- 1. november 9-20
- 2.november- 15.november 9,30-19,30
- 16.november-1. december 10-19
- 2.december- 15.december 10-18
- 16.december-1.januar 10-17
- 2.januar-28.februar slukket

Da jeg købte mine *Goniurosaurus*, fik jeg at vide, at de ikke havde godt af hverken for hurtig sænkning eller hævnning af temperaturen. Ungerne bliver ikke dvalet. Eksakte tal på temperaturen er ikke målt, men jeg vil tro at mine terrariers temperaturer, ligger meget på linie med de temperaturer, de har i naturen. I varme sommerperioder slukker jeg gerne for lyset midt på dagen.

Opdræt og unger.

Jeg købte mit første trio *luii* i juli 2008 af Sune Jensen. Sune fortalte at han mente det var et par på 8-9 år og derudover en ung hun, som går for sig selv i box. Hun bliver introduceret for mit par i foråret 2010. Fra august 2008 til september 2009 har jeg fået 10-12 æg, men kun 8 af dem gav afkom. I oktober 2008 fik jeg de første unger fra arten. Min hun har lagt 6 æg per sæson, hvor de sidste i 2008 kom i okt.-nov. Alle mine *Goniurosaurus* æg bliver udruget i en rugekasse lavet af flødebolleæske med 1/3 perlite, 1/3 vermiculite og 1/3 vand. Æggene ligger direkte i rugematerialet. Jeg mener at der går mellem 45-60 dage til æggene klækker. Ungerne har glans og virkede fløjsagtige, modsat de voksne. De gullige bånd er hvide og er meget tydelige hos ungerne og de er meget mørkebrune, næsten sorte.

Ungerne er ca. 5-6 cm i totallængde ved klækningen. Ungerne er væsentlig mere aggressive end voksne dyr.

Jeg er blevet advaret om at holde ungerne sammen, da de kan have en tendens til bide hinanden i halerne, dette har jeg heldigvis været fritaget for indtil videre.

Ungerne går sammen i en 15 liters Samlabox fra Ikea med 2/3 spaghum og 1/3 sand som bundlag. Ellers holdes de på samme måde som de voksne, med skjul og vandskål. Fodres med små dubia kakkelakker, melorme og andet i den størrelse.

Litteratur:

Grismer, L.L., B.E. Viets & L.J. Boyle. 1999. Two New Continental Species of *Goniurosaurus* (Squamata: Eublepharidae) with a Phylogeny and Evolutionary Classification of the Genus. *J. Herpetol.*, 33(3): 382-393.

Seufer, H., Y. Kaverkin & A. Kirschner. 2005. The Eyelash Geckos – Care, Breeding and Natural History. Kirschner & Seufer Verlag, 238 pp.

Nyklækkede *G. luei* unger

Løvfrøen *Hyla arborea* (Linnaeus, 1758)

Tekst: Miqe Erikzén (www.terrariummorbidum.se)

Foto: Miqe Erikzén, Leif Westrin, www.westrin.fotosidan.se og Jan Grathwohl

Introduktion

Jeg har altid haft et godt øje til denne lille juvel, blandt Europas frøer, og har altid ønsket at holde en gruppe af dem. For tre år siden, fandt jeg små unger på september Hamm-messen (Tyskland). De var formentligt ikke mere end en måned eller to gamle. Jeg kunne næsten høre disse små fingernegl-størrelse væsner kalde på mig – ”overgiv dig! køb os! Modstand er nyttesløs!” Jeg købte otte af dem med det samme. Seks af dem overlevede turen hjem, og er nu fuldt udvoksede og sunde dyr.

I 2008 sæsonen, begyndende i marts/april, vil jeg prøve at bringe dem til avl i et udendørs terrarium som jeg bygger ud af en gammel brusekabine. Jeg prøvede at bringe dem til avl i 2007 i et indendørs terrarium, men uden succes. Årsagen til den manglende succes skyldtes formentligt måden terrariet var bygget på. Det var ikke egnet til de langvarige skyller (kunstige forårsbyger) frøerne har brug for at starte parringsadfærden.

Beskrivelse

Hunnerne bliver op til 5 cm fra snude til gat, hannerne er typisk en smule mindre. Kropsformen er lidt plump hos begge køn. De har temmelig lange lemmer med karakteristiske flade tæer på alle tæer og fingre.

Farven er variabel, fra mørk brun til næsten gul, men er typisk lysende grøn. Denne art kan skifte farve og kan gøre det hurtigt. Skiftet afhænger af temperatur og underlagsfarve.

En mørk stribe løber fra øjet, over trommehinden og langs siden til hoften, striben forgrener sig næsten altid opad og fremad. Striben er ofte kantet med hvid eller cremefarve.

Nogle eksemplarer fra syd-øst Europa har en meget tynd forgrening opad, og nogle gange mangler den helt.

Undersiden er næsten altid hvid. Øjets pupiller er horisontale.

Individer kan leve op til 10 år i naturen og 22 år i fangenskab (Arnold & Burton, 2003).

En *Hyla arborea* hvilende på et blad fra en brombærbusk i Skåne –

Foto: Leif Westrin 2007

Underarter og udbredelse

***H. arborea arborea* (Linnaeus, 1758)**

findes i det meste af Europa, fra Danmark, Sverige (Skåne) og sydkysten af det Baltiske Hav i Litaun, gennem Hviderusland til det sydlige Rusland. Derfra syd- og sydøst ca. langs linien Bryanske provins – Kursk provinsen – west Byelgorod province (Shebekino), derfra sydpå i Ukraine fra Kharkov City to Dnepropetrovsk provinsen til Donetsk provinsen. På Krim kendes frøen fra den sydlige kys og det ekstremt nordvestlige af halvøen. Underarten findes ikke i den østlige og sydlige del af den Iberiske halvø og det sydlige Frankrig. Underarten er indført til det britiske fastland (Frazer, 1964)

***H. arborea schelkownikowi* (Czernov, 1926)**

lever i Kaukasus. Dens nordlige grænse løber i Rusland, fra Krasnodar Region langs linien Abrau Halvøen i Novorossiisk District – Goryachii Klyuch Town – Maikop Town – Stravropol Region. Derfra, løber gænsen in Stravropol Region til sydøst og derfra til øst. Nord Ossetia til Tjetjenien til Dagestan. Underarten findes ikke i højlandet af Stor Kaukasus. Den østlige del af den sydlige udbredelsesgrænse løber fra det nordlige Tyrkiet to Georgien og Azerbaidjan. Den sydlige grænse for udbredelsen af underarten er dårligt kendt.

***H. arborea kretensis* (Ahl, 1931)**

findes på Kreta, Rhodos, de ægæiske øer, Peloponnes og vestlige Lilleasien. Note: *Hyla arborea kretensis* bliver måske ophøjet til selvstændig art.

***H. arborea molleri* (Bedriaga, 1890)**

findes i nordvest Spaen og Portugal.

***H. arborea sarda* (De Betta, 1853)**

findes på Korsika, Sardinien og Elba.

Habitat ved Præstø – Foto: Jan Grathwohl

Habitat

Arten findes typisk i velbeplantede habitater og synes at trives i områder med buske, hegn, brombærkrat, træer eller rørskov, men den findes fra tid til anden på mere åbne steder med lav vegetation. Den kan også findes i vinmarker, haver og paker. Mørk og tæt skov synes undgået og enge bruges primært i yngletiden.

Løvfrøen er primært nat og tusmørkeaktiv, men er af og til aktiv om dagen, især når det er varmt og fugtigt; her vil den endda kunne ses siddende fremme i solen. Dagen tilbringes sovende på blade, kviste og grene i toppen af buske og træer. Frøerne træffes ofte højt over jorden, af og til op til 10 meter oppe, men også ofte langt nede i vegetationen, navnlig ungerne.

Den kan vandre over 12 km på et år (Arnold & Burton, 2002).

Reproduktion

Som med mange andre europæiske krybdyr og padde arter, skal *Hyla arborea* have en dvaleperiode. Naturligvis hænger start og slut på denne periode sammen med geografien. Den strækker sig fra september-december til februar-tidligt maj og ofte i jord, huler, stenbunker og huller i træer.

En dvaleperiode i fangeskab på 2-3 måneder er tilstrækkelig ved temperaturer på 4-6° Celsius, og til dette bruger jeg et køleskab.

Parringstiden ligger i april-maj, men kan starte allerede i marts og løbe til juni eller endda sidst i juli.

Frøerne yngler i temmelig forskellige, men stillestående vandområder, typisk med en god soleksponering og rigelig undervandsvegetation, inklusiv grøfter, vandpytter, bjergsøer og havedamme. *Hyla arborea* starter ofte tilvandringen til yngleområderne efter rain og hannerne begynder at kvække på vej til vandet, hvor de er yderst territorielle.

En måde at få dem til at yngle i fangeskab er at overbruse hele terrariet i et par dage. Blot tilslut en vandpumpe til en haveslange og en håndbruser til den anden ende. Lad vandet cirkulere fra en beholder, gennem pumpen, slangen og bruseren, og så tilbage igen. Husk at sikre at pumpen er under vand konstant, så den ikke ødelægges ved "tør-pumpning".

De høje kald tiltrækker hunner, men er meget energikrævende for hannerne, nogle hanner "økonomiserer" derfor ved at undlade at kalde, men nyder godt af de andre hanners kald. Som grundregel er der flere hanner i ynglehullerne end hunner. Hunnerne kommer til vandhullet efter hannerne og forlader det umiddelbart efter æglægning.

I ynglesæsonen og næsten altid om aftenen og natten, lyder et skingert og hurtigt 'krak, krak, krak', omkring 3-6 pulseringer pr. sekund. Kaldet gentages i intervaller der tiltager i starten og flader ud til sidst. Hannerne danner større grupper og kalder fra lavt vand eller flydende tæt på vandets vegetation. Strubeposen pustes op under kaldet men falder sammen imellem kaldende. Kor er meget støjende og kan høres over en kilometer væk på stille nætter, på afstand kan det lyde som rappende ænder. Udenfor yngletiden, kan de kalde fra tid til anden fra træer eller vegetation i løbet af dagen, navnlig i sensommeren og i regnvejr.

Løvfrøer i amplexus under vand, Præstø, Danmark – Foto: Jan Grathwohl

De kan også stimuleres til kald af lyde der har nogle af svingninger fra deres stemme, f.eks. overflyvende fly eller staccato stryger passager som dem af Haydn. Jeg har også bemærket at de kan blive stimuleret af et menneske der hoster.

Hunnerne lægger 200-1400 æg i klumper af 3-60 eller mere. Op til 50 klumper lægges i løbet af natten. Æggene hæftes typisk på undervands vegetationen og æggene er 2-3 uger om at klække, afhængig af vandtemperatur. Metamorfose finder sted fra juni til september, afhængig af dyrenes lokalitet. I nogle tilfælde, overvintrer haletudserne og fuldender forvandlingen den følgende sommer.

Temperaturen for klækning af æggene bør være på omkring 20° og vandet skal tilføres ilt. Den nemmeste åde at gøre dette på er at bruge et akvarium, og lade varmelegemet klare jobbet sammen med en luftpumpe, begge kan købes billigt hos en akvariebutik.

Når haletudserne har udviklet deres bagben, skal de flyttes til en anden beholder, med skrånende grusbund og kun ca. 5 til 10 centimers vanddybde, så de nymetamorfoserede frøer ikke drukner når deres lunger er fuldt udviklede.

Nyforvandlet løvfrø – Foto: Jan Grathwohl

Nyforvandlede frøer vil i starten holde sig til vandkanten og klatre rundt i græsset og

små buske. De nyforvandlede er omkring 1-2 cm lange. Hanner kan være kønsmodne allerede året efter og hunnerne et år senere.

Terrarium

Indendørs

Terrariet til en gruppe på 6 dyr, bør være omkring 60 x 60 x 120 cm (dybde x brede x højde) i størrelse og holdes vel ventileret og veltilplantet. Velegnet bundlag er ugødet plantejord med *Sphagnum* sp. mos eller blot *Sphagnum* sp. mos. Hold bundlaget fugtigt ved at dusche det en til to gange om dagen, men lad ikke vandet samle sig i bundlaget.

Indret terrariet med planter der har robuste blade, store grene og korkbarkrør. Sikre dig at der er rigeligt med skjulesteder og muligheder for at klatre i alle niveauer.

En løvfrø der gemmer sig i terrariet – Foto: Mique Erikzé

Levende planter vil også sikre at luften er fugtig i alle niveauer af terrariet.

Temperaturen bør ligge mellem 20° og 25° Celsius, og sænkes en smule i nattetimerne indendørs. Arten har brug for kunstig UVB-lys, når den holdes indendørs.

Terrariet skal holdes rent. Ekskrementer og overskydende foder bør fjernes når det ses. Rens terrariet og alt i det grundigt 1-2 gange om året. Skift bundlag samtidig.

Undendørs

Undendørsterrariet skal være velventileret, da det ellers bliver for varmt. Bundlaget

anbefalet til indendørsterrariet kan også bruges udendørs.

Det terrarium jeg planlægger til min gruppe, vil kun have to sider af glas (bagsiden og den vestvendte side) de to andre sider skal laves af rustfri stålnet i aluminumrammer. Jeg vil også lave det meste af toppen i samme slags net, med undtagelse af en lille del af bagstykket/vesthjørnet som skal dækkes med glas. Velegnede planter til udendørsterrariet er f.eks. star (*Carex sp.*), honningurt (*Phacelia tanacetifolia*) og brombær (*Rubus sp.*) navnlig varianter som 'Thornless Evergreen' der producerer tunge samlinger af høj kvalitets frugt og er tornfri, og 'Dirksen' der ligeledes er tornfri og er meget hårdføre. Det er ikke rent tilfældigt at honningurt og brombær er velegnede til disse frøer, blomsterne og frugterne tiltrækker mange flyvende insekter. Så hvis terrariet er lavet på en måde der giver insekterne adgang til at komme ind og samtidig holder frøerne inde, vil man opnå en høj grad af naturligt foder. Det kan være nødvendigt at give tilskudsfoder fra tid til anden hvis vejret er dårligt med megen regn.

Jeg vil foreslå at prøve at klække nogle af æggene i terrariets vanddel, og nogle i et akvarium hvor temperaturene kan styres mere nøjagtigt.

Hold terrariet rent og fjern alle ekskremener og overskydende foderemner når de ses.

Foder

Haletudserne kan opfodres på fiskefoder, den slags der findes i flager.

Nyforvandlede frøer bør fodres hver dag med den mindst størrelse fårekylinger (*Gryllus sp.*) og/eller små bananfluer (*Drosophila sp.*).

Den nemmeste måde at samle de små insekter er ved at bruge en "Pooter", da de ellers nemt slås ihjel grundet deres størrelse. En Pooter er en lille beholder

med skruelåg, der har to tynde plastikslanger sat fast i huler i låget. Hvis du suger luft ind gennem en af slangerne vil der opstå en støvsugereffekt i den anden slange, hvilket gør det nemt at fange små insekter. Blot husk at sætte et lille stykke tyndt stof eller andet fast på indersiden af "sugerøret" ved hjælp af en elastic, så vil insekterne blive i beholderne og ikke ende i din mund.

Voksne dyr bør fodres hver anden til tredje dag med forskelligt foder. Godt foder er f.eks. stuefluer (*Musca domestica*), fårekylinger (*Gryllus sp.*), voksmøl (*Achroia grisella* eller *Galleria mellonella*) og små græshopper (*Locusta migratoria*). De vil også tage forskellige sommerfuglelarver og møl indsamlet fra naturen. Indsamling af engplankton med net er ofte en god måde at samle foder i haver, enge og levende hegn. Blot vær sikker på at området ikke er sprøjtet nyligt med insekticider.

Indsaml ikke insekter tæt på veje eller landsbrugsarealer grundet risikoen for sprøjtemidler.

Alt foder bør rystes med kalk og vitamin præperater.

Note

Frøerne skindsekret afskrækker visse rovdyr, og kan give smerter hvis det ved uheld gnides i øjnene.

Alle padder har følsom hud, så undgå at håndtere dyrene så meget som muligt.

Vask dine hænder grundigt og rens godt inden håndtering.

Sæber, parfumer, cremer, rensemidler og insekticider kan være farlige for dine frøer.

Oversat fra engelsk original af Jan Grathwohl

Litteratur

Arnold, E.N. & J.A. Burton. 2003. Reptiles and Amphibians of Europe. Princeton Field Guides, 388 pp.

Frazer, J.F.D. 1964. Introduced Species of Amphibians and Reptiles in Mainland Britain. Brit. J. Herpetol., 3(6): 145–150

Redaktørens bemærkninger:

Miqes artikel er som det måske fremgår, skrevet i 2007 – og der er sket lidt med taksonomien siden.

Hyla arborea sarda anses i dag for at være en selvstændig art (*Hyla sarda*) og *Hyla arborea schelkownikowi* er synonymiseret med nominatformen (*Hyla arborea arborea*). Derfor bør de to udbredelsesområder lægges sammen. Den nye underart *Hyla arborea gumilevskii* er kun kendt fra Azerbaidjan (Litvinchuk et al, 2006)

I dag anerkendes følgende arter og underarter af *Hyla arborea* gruppen i Europa (inkl. Kaukasus)

Hyla arborea arborea (Linnaeus, 1758)

Hyla arborea gumilevskii Litvinchuk,

Borkin, Rosanov & Skorinov, 2006

Hyla arborea kretensis Ahl, 1931

Hyla arborea molleri Bedriaga, 1890

Hyla intermedia Boulenger, 1882)

Hyla meridionalis Boettger, 1874

Hyla sarda (De Betta, 1857)

Hyla savignyi Audouin, 1812

Kvækkende løvfrø – Foto: Jan Grathwohl

Litteratur

- Litvinchuk, S.N., L.J. Borkin, J.M. Rosanov & D.V. Skorinov. 2006. Allozyme and Genome Size Variation in Tree Frogs from the Caucasus, with Description of a New Subspecies *Hyla arborea gumilevskii*, from the Talysh Mountains. Russ. J. Herpetol., 13(3): 187-206.
- Stöck, M., S. Dubey, C. Klütsch, S.N. Litvinchuk, U. Scheidt & N. Perrin. 2008. Mitochondrial and nuclear phylogeny of circum-Mediterranean tree frogs from the *Hyla arborea* group. Mol. Phyl. Evol., 49: 1019-1024.

Et messe display er en god idé – og sådan bygger du et

Tekst Lasse Thorsen – Foto Lasse Thorsen

Jeg vil starte med hvorfor det er en god ting, at have et display til sine dyr når man skal sælge på messer.

Den åbenlyse grund er, at det ser flot og professionelt ud for den potentielle køber der kommer og skal kigge. Det gør det også nemmere for køberen, at kigge på og overskue de dyr du har med da de kan komme til at stå en lille smule på skrå.

Står alle æsker fladt på bordet, skal køberne læne sig langt ind over bordet for at kunne se hvad der er i de bagerste bokse og ofte kan de stadig ikke engang se dem ordentligt. Dog er det en anden grund der fik mig til, at bygge messedisplays til GekkoGaarden. Nemlig den mentale forskel det giver hos købere.

Jeg oplevede hver gang jeg tog på messe, at folk følte at de bare måtte samle æskerne op og dreje dem rundt i luften, når de stod løst på bordet. Jeg følte, at dette udsatte mine dyr for stor unødvendigt stress.

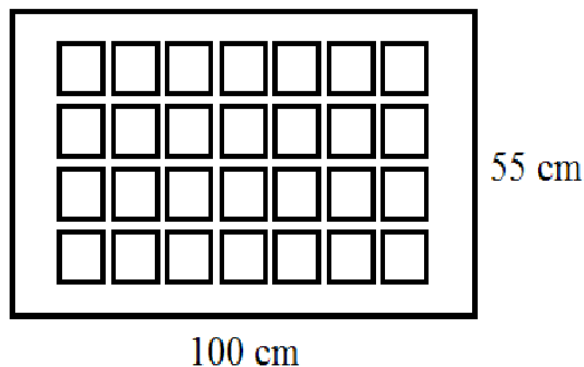
Derudover kunne folk heller ikke finde ud af, at sætte æskerne som de stod og jeg skulle derfor hele tiden stå og rette på æskerne for at de stod pænt.

Da det lykkedes en ung fyr på vel 5-6 år, der ikke kunne kigge ind over bordet, at vælte 3 bølter med gekkoer på gulvet så de lå og trillede rundt mellem tilskuernes fødder, slog det klik for mig og jeg svor, at nu skulle det være slut.

Jeg gik derfor i gang med, at bygge et display så mine dyr kunne stå sikkert. Det var det vigtigste for mig, de andre ting var for mig bare bonuser.

Jeg valgte at bygge 2 displays der hver havde målene 100x55 cm., da jeg beregnede at det ville passe nogenlunde til mine behov. Jeg valgte at bygge dem i 10 mm spånplader da det ville gøre dem vægtmæssigt lette og dermed nemmere at bære og flytte rundt på. Skulle jeg forbedre noget ville jeg nok have valgt nogle kraftigere plader der ville gøre det tungere, men mere sikkert samlet. 10 mm spånplader er ikke det nemmeste i verden at skrue i, da det nemt flækker op og bliver slået i stykker. Så her vil jeg nok foreslå 12 eller 16 mm.

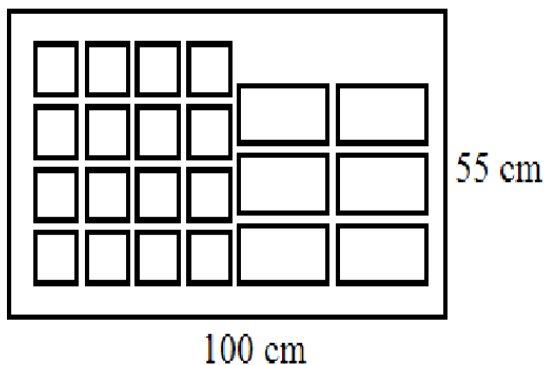
Det første display skulle kunne holde 28 fårekylingeæsker (Braplast 0,5 liter) det er dem jeg bruger mest, da jeg holder gekkoer og ungerne derfor generelt ikke er særlig store.

En fårekylingeæske har ligesom en ekstra kant under toppen. Så jeg gik efter at lave hullerne så æsken passede ned i hullet og ville stoppe når den kom til den ekstra kant. På den måde ville den øverste ca. 1 cm stikke op fra pladen og der ville ikke blive noget problem med at låget kunne blive skubbet af hvis man fik trykket ned på æsken.

Så jeg målte ud at hullerne skulle være 10,3cm x 10,3 cm og der skulle være 2 cm imellem hullerne. Jeg lavede derfor 7 rækker æsker ($7 \times 10,3 \text{ cm} = 72,1 \text{ cm}$) og 6 mellemrum af 2 cm (12 cm). Det gjorde plads til, at jeg kunne have 8 cm kant fri plade yderst i hver side af displayet hvilket jeg syntes ville være pænt.

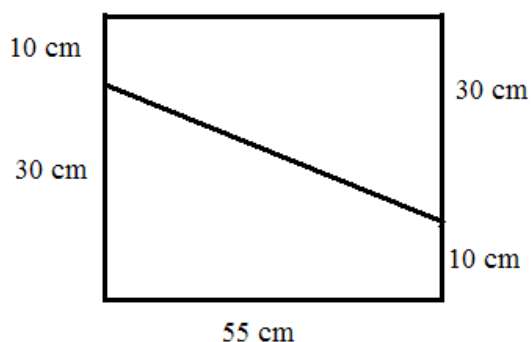
Det andet display lavede jeg så det kunne holde 16 fårekylingeæsker og 6 æsker på 1 liter (stadig braplast bløde æsker). Samme princip med at de skulle passe med den ekstra kant på bøtterne.

På 1 liters æskerne målte jeg at hullet skulle være 16,2 cm x 12,2 cm. Jeg kunne derfor på et 2 meter langt display få plads til 50 æsker (6 stk. 1 liters og 44 stk. 0,5 liters). Jeg tegnede det hele op på pladerne med en blyant og så gik jeg ellers i gang med at save alle hullerne ud med en stiksav. Da det var gjort sleb jeg kanterne let med sandpapir så der ikke var splinter.

Rammen under pladen

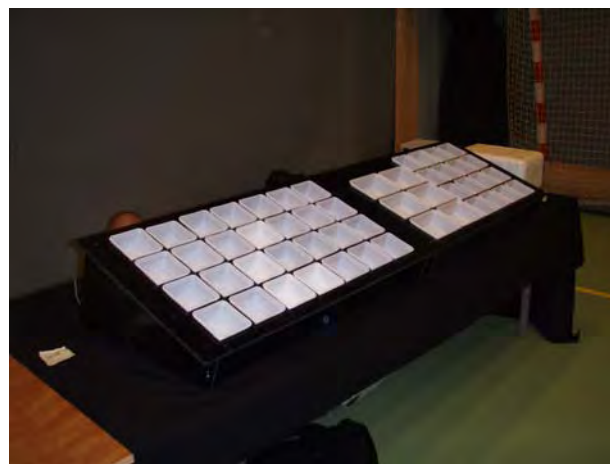
Jeg ville gerne have at displayet fremviste boksene i en let skrå vinkel, jeg savede derfor en plade der var 55 cm x 40 cm og delte den i 2 stykker som vist på billedet nedenfor.

Dem monterede jeg under display pladen 3,5 cm fra sidekanten, så der kom den skrå vinkel jeg gerne ville have. Derefter skar jeg et stykke der var 91 cm (afstanden imellem de 2

skråplader) x 10 cm til at have i fronten + 2 stykker på 91 cm x 5 cm til at have som støtte bagved. Derudover skar jeg 2 stykker på 5 cm x 50,3 cm til, at sætte på tværs under pladen, da den jo godt kan blive en smule skrøbelig efter man har savet størstedelen væk. Jeg monterede til sidst et varmekabel i hvert display der løber rundt imellem æskerne og sørger for at holde dyrene varme.

Nu var mine display sådan set færdige. Jeg spraymalede dem sorte da jeg mente det ville være en fin kontrast til de hvide bøtter. For at man ikke skulle stå og kigge ned igennem de tomme huller hvis displayet ikke er fyldt ud, har jeg en tom hvid æske stående i alle 50 pladser og så kan jeg sætte mine gennemsigtige æsker med dyr ned oven i de tomme hvide. Det giver mig den fordel at dyrene står i lukkede hvide æsker når de står i displayet, men hvis potentielle købere skal kigge bedre på dem (evt. kigge køn) kan man tage den gennemsigtige æske op og så kan man kigge ordentligt på dyrene. Dette var en ide jeg har gået og tænkt på ville være smart i lang tid.

Her ses det færdige display

Det var så lidt om mine tanker om hvorfor et display er en god ting hvis man normalt er sælger på messer og hvordan jeg valgte at bygge mit. Jeg håber i fik noget ud af at læse det og det evt. har sat nogle kreative tanker i gang hos jer om andre måder at gøre det på når der skal sælges dyr på messer.

At lave et Dvaleskab

Tekst: Jakob H. Christensen

Jeg har været så heldig at have en kælder med en konstant temperatur på omkring de 11 grader, de sidste par år. En passende temperatur til at dvale mange forskellige krybdyr. Men da jeg skulle dvale mine dyr i efter en større renovering af vores bygninger, opdagede jeg at temperaturen var steget til 18 grader i vores kælder. Så jeg begyndte at søge efter et alternativ, og her er den løsning jeg kom frem til.

Et ganske almindeligt køleskab, kan nemt og hurtigt, laves om til et dvaleskab, for under 1000,-.

Man skal bruge følgende:

- et køleskab, der virker. (Kan altid findes på dba.dk) (250,-)
- en akvarium-luftpumpe, så der kan komme frisk luft ind til dyrene (kan undværes) (150,-)
- en pålidelig termostat der kan styre køling og varme (400,-)
- et termometer med føler så du kan overvåge temperaturen uden at åbne køleskabet. (60,-)
- En boremaskine og et metalbor

Det er vigtigt at du ikke bare bruger hvilken som helst termostat. Den skal være i stand til at styre køle elementer.

Jeg bruger "Universal-Thermostat UT 100", som jeg har købt på ELV.de
Leveringstiden var 4 dage, og inkl. fragt kostede den 400,-. Modellen er vist udgået, men afløseren, UT 200, er også fin.

Som nævnt før kan man vælge at undlade pumpen, men så skal køleskabsdøren åbnes regelmæssigt, for at sikre at dyrene ikke bliver kvalt af iltmangel.

Da mit dvaleskab stod i samme rum som min computer og mine terrarier, valgte jeg til sidst af afmontere pumpen. Den larmede ikke meget, men den svage brummen blev lidt irriterende i længden.

Først skal der bores lidt huller i køleskabet. Der skal være et par stykker i toppen, således at der ikke kommer overtryk når luftpumpen

sluttes til. Det kan få køleskabsdøren til at åbne sig 5 stk. 8 mm huller og det er rigeligt. Der skal også være et hul i siden, hvor slangen fra luftpumpen, såvel som føler fra termostaten, kan indføres.

Sonden til termostaten placeres ca. midt i skabet og jeg har placeret slangen fra luftpumpen i bunden, med håb om at det vil øge luft cirkulationen og skabe en mere ensformig temperatur i hele køleskabet.

Sæt køleskabets egen termostat, på den højst mulige temperatur, dog uden den overstiger den ønskede temperatur i dvaleskabet. På denne måde sikres dyrene bedst muligt, hvis den eksterne termostat skulle stå af. Af samme grund, bør temperaturen i skabet tjekkes dagligt.

Termostaten sættes til den ønskede temperatur og så sættes køleskab, termostat og luftpumpe i kontakten, og vupti så kører den derudaf.

Når dvalesæsonen er slut og parringstiden er i gang, kan skabet nemt omdannes til en rugemaskine.

Det gør du ved at installere en varmekilde som f.eks. et varmekabel eller en varmemåtte i køleskabet og slutte den til termostaten i stedet for køleskabet. Nogle vælger også at sætte en balje med vand ind for at holde fugtigheden oppe.

Lav en søgning på Google og du kan finde tonsvis af "opskrifter" på hvordan du laver en rugemaskine

God Fornøjelse!

Identifikation og Dokumentation

Tekst & Foto: Peter Peter

Identifikation og dokumentation

Dokumentation af dyrs aktivitet, kan fortælle os en masse om deres adfærd og velfærd. Er man disciplineret nok til at føre journal, kan man lære at forstå utrolig meget omkring yngleadfærd, cykluser, fodringsintervaller og adfærdsmønstre generelt. Forståelsen af disse optimere evnen for velfærd og opdræt succes, f.eks. hvornår man skal introducere sine dyr og hvornår man skal dvale eller køle. Jo mere data man har på fodring, hamskifte og kurtiseringsadfærd, desto bedre er man rustet for fremtidige opdrætsforsøg. Krybdyr kan være utrolig svære at læse, derfor kan det også være til gavn i forhold til uregelmæssigheder som kunne være sygdomstegn.

Der er mange måder at føre notater på, de fleste ret simple.

Data kort monteret på terrariet eller boksen kan være påtrykt felter som køn, boks nr., videnskabeligt navn, fødselsdato, forældre, genetik, fodring, hamskifte, afføring, parringsforsøg, dato for observationer, årstal og ID. Et eksempel på ID kunne være; HY*f19*06*BCI. HY står for hypomelanistisk, f står for female, 19 står for nittende Boa købt, 06 står for 2006, året hvor dyret blev købt eller født og BCI er underarten *Boa constrictor imperator*. Evt. behandling af sygdomme bør også noteres.

Jo længere tilbage data går, jo mere værdifulde er de. Når et kort er fyldt kan det arkiveres eller skrives ind på computer. Der findes også deciderede programmer, specielt designet til formålet, som man kan plotte sin data ind i, enten i stedet for arkiv eller sideløbende.

Filial generationer:

Opdrættere referere ofte til unger som værende F1, F2 osv. Et urelateret avlspar kaldes generation "P".

Deres afkom noteres som F1, altså første filial. Hvis F1 dyr parres sammen kaldes disse unger for F2 etc.

Talkodesystem:

For at spare på tasteriet, har man fundet på en

talkode, for at gøre eksempelvis en salgsannonce mere overskuelig. Det er altså ikke nødvendigt at skrive: Jeg har 2 hanner, en hun og 13 unger af ukendt køn. Istedet kan man blot skrive: Jeg har 2.1.13 unger.

1.2.3 betyder at man har 1 han, 2 hunner og 3 af ubestemt køn.

Eksempel:

1.0.0 = 1 Han (1.0 bruges ofte, da dyr af ukendt køn i en sådan sammenhæng er irrelevant)

0.1.0 = 1 Hun (0.1 bruges ofte, da dyr af ukendt køn i en sådan sammenhæng er irrelevant)

0.0.1 = 1 Ubestemt køn

(Sidst nævnte er ikke det samme som intetkøn, det er noget helt andet).

Her er et par eksempler på forkert, eller unødvendig brug af talkodesystemet:

2 stk 0.0.1 *Lampropeltis getula nigrita* med terrarie.

Systemet er som sagt til for at simplificere en tekst. Det er ikke sket her i eksemplet, tværtimod.

Korrekt: 0.0.2 *Lampropeltis getula nigrita* med terrarie.

1 stk 0.1 *Mc Dowelli*. Fra Juni.

Korrekt: *Morelia spilota mcdowelli* hun fra Juni.

Det er en 1.0

Det er meningsløst at bruge systemet til alt. Det er ikke smart til det hele, specielt ikke hvis det kun handler om et dyr. I skrevet stand er ovenstående eksempel ikke mere krævende end at skrive det korrekt: Det er en han. Men når man siger det, er det langt mere besværligt, men alligevel siger mange; Det er én en komma nul.

I øvrigt skrives videnskabelige slægtsnavne altid med stort forbogstav og arts og underartsnavne altid med småt og i kursiv.

Identifikation:

Identifikation af enkelte individer er vigtig for

at kunne dokumentere observationer. Det kan sommetider være problematisk hvis man holder flere dyr sammen, eller har en stor samling. Nogen arter er knapt så variable som andre, så umiddelbare visuelle forskelle kan være meget små og svære at huske. Nogen institutter og zoologiske anlæg bruger tatovering, brænde- eller frysemærker på ventralskælene. Som almindelig hobbyist er det sjældent noget man har mulighed for, og metoderne holder heller ikke meget mere end et par år, da skæl regenereres i forbindelse med hamskifte.

Man kan også klippe skæl, men ligesom ovenstående eksempler er det ikke videre visuelt appellerende selvom det kan skjules og de vokser også mere eller mindre ud igen med tiden.

Midlertidige markeringer kan gøres med neglelak.

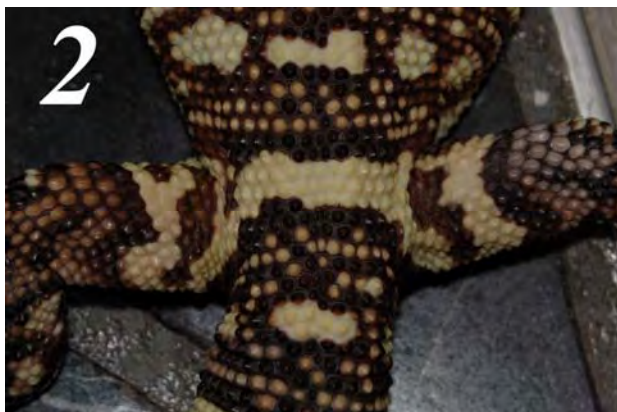
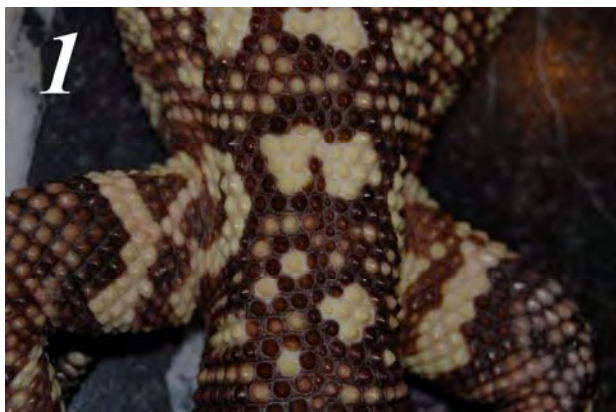
Fotodokumentation af morfologiske forskelle, er i disse digitale tider oftest den nemmeste og mest holdbare metode. Tegninger på hovedet eller i nakken variere ofte meget på de fleste arter- og hos nogen er hele-

kropsmønsteret mere eller mindre forskelligt mellem individerne.

Haletegninger er i visse tilfælde, som hos *Boa constrictor*, meget variable. Sadler eller andre markeringer kan tælles. Man kan også skitsere, evt. på en skabelon, i stedet for at tage et billed. Ensfarvede dyr har ofte pletter eller andre små ventrale tegninger.

Altid er det vigtigt at opdatere dokumentationen, da mange krybdyr ændre sig gennem tiden. Nogen ungdyr ligner slet ikke de voksne individer. Mange arter beholder dog de tegninger de er født med, til trods for udfarvning i løbet af livet.

En 100% sikker metode er chipning. En lille elektronisk transmitter med et individuelt nr. eller tekst, placeres subcutant. Det er en service flere og flere udbydere, det kræver dog en scanner for at kunne læse chippens data. Til gengæld er chancen for at se sit dyr igen ved tyveri, lidt større, såfremt man ikke notere chip nummeret på datakortet, men kun i en database med kode. Det, sammen med fotodokumentation, gør, at man altid vil kunne skelne et givent individ fra de resterende dyr af samme art.

Heloderma horridum exasparatum

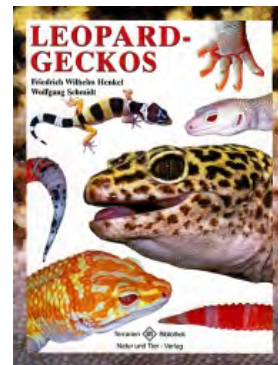
Dyr nr. 1 har én plet ved haleroden og var den første jeg fik. Dyr nr. 2 har, som jeg tolker det, to sammenhængende pletter og var nr. 2 jeg købte. Derfor er de nummereret 1 og 2 i notaterne.

Hermed starter jeg op for en fast del i TERRARIET – nemlig litteraturhjørnet. Litteraturhjørnet er ment som en artikelserie, som omhandler alle aspekter af litteratur om den hobby vores blad dækker. Det kan være alt fra anmeldelser af nye eller gamle bøger, information om litteratursøgning, information om relevante foreninger og disses tidsskrifter, om litteraturhistorie og om hvordan man skaber sig en bogsamling. Der findes også en masse gratis litteratur der kan downloades frit på internettet – dette kan også blive et emne for en senere artikel.

Målet med artiklen er at få noget fokus på den store brede der er i litteraturen og gøre opmærksom på hvad der rent faktisk findes af muligheder. I disse tider hvor internettet bliver en større og større del af hobbyen, synes det ofte, som om nogle helt har glemt at der altså også findes andre informationskilder – og litteraturen er i denne henseende i de fleste tilfælde langt mere dybdegående og informationerne bedre researchet, end meget af det der ligger frit tilgængeligt på diverse mere eller mindre velfunderede hjemmesider. Det er derfor mit håb at denne serie kan anspore til en øget interesse for anskaffelse af litteratur af ordentlig kvalitet – for også indenfor det skrevne er der stor kvalitetsforskel.

I dette første afsnit af serien, vil jeg kort præsentere 6 nye bogtitler fra 2009 – som jeg selv har anskaffet mig, og som jeg mener bør stå på hylden hvis man er interesseret i herpetologi generelt, eller i det specifikke emne omhandlet. Dette er naturligvis på ingen måde alle nye gode bøger fra 2009 – men blot et lille udvalg af gode titler. Undertegnede kan være behjælpelig med anskaffelse af litteratur – både nedenstående titler og andre titler i måtte finde interessante – er du interesseret i litteraturanskaffelse, så send mig en email.

Leopardgeckos

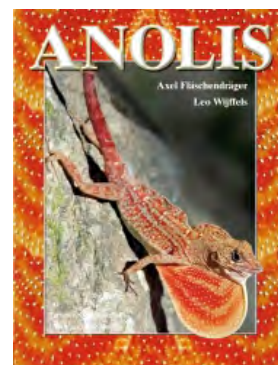
F.-W. Henkel & W. Schmidt

Sprog: tysk, 156 sider, 161 farvebilleder, pris ca. 150,- kr.

Dette er 4. udgave af bogen – og denne 4. udgave er samtidig blevet udvidet temmelig kraftigt. Dette er uden sammenligning BOGEN hvis man holder leopardgekkos. Alt omkring hold og opdræt af *Eublepharis macularius* gennemgås, men også en gennemgang af de andre arter i slægten præsenteres. Dette er ikke en bog om farvemorfer (om end de har fået noget mere plads i denne udgave) – men i tysk litteratur er dette sjældent et emne der trækker de store sidetal. Er det derfor genetik omkring farvemorfer man ønsker information om er det ikke denne bog man skal have. Det er efter min mening den bedste bog på markedet om leopardgekkos.

Anolis

A. Fläschendräger & L. Wjiffels

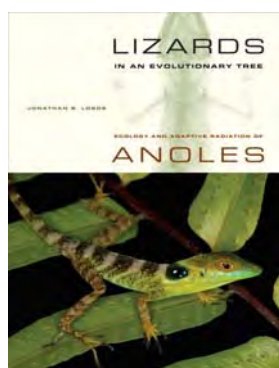

Sprog: tysk, 320 sider, pris ca. 300,- kr.

Dette er 2. udgave af biblen indenfor hold og opdræt af anoler. Den er udvidet ganske betragteligt siden første udgave. Bogen kommer omkring både generelt hold af anoler, beskrivelse af observationer

forfatterne har gjort sig i naturen – og sidst men absolut ikke mindst, detaljerede informationer i artskapitler. Et must for alle med interesse for anoler – og der findes INTET der blot nærmer sig denne bog i kvalitet på engelsk – så her er man altså nød til at æde sin eventuelle modvilje mod det tyske sprog og ganske simpelt tygge sig igennem dette overflødhedshorn af information, skrevet af to af de dygtigste anolefolk i terrariehobbyen overhovedet (Leo Wijffels er dog desværre død – og er reelt mest med som medforfatter på anden udgave, fordi han var med på første udgaven og så for at ære hans navn og betydning).

Lizards in an Evolutionary Tree – Ecology and Adaptive Radiation of Anoles

J.B. Losos

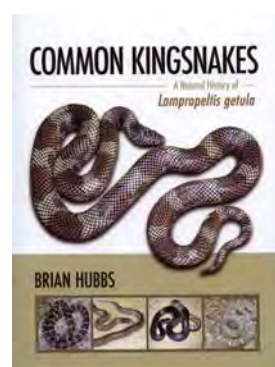
Sprog: engelsk, 508 sider, pris ca. 400,- kr.

Det er sjældent når jeg modtager bøger, at de bliver læst fra ende til anden – denne bog var en af undtagelserne – ganske simpelt fordi den er hyperinteressant og virkelig gennemarbejdet. Jonathan Losos har i årtier arbejdet med anolers økologi – og kommer i denne bog omkring alle områder indenfor anoler – såvel deres artsdiversitet (som er enorm), til variation indenfor levevis – i alle sine aspekter – lige fra løbehastighed, tåstruktur, hvor i busk eller anden vegetation de holder til med meget mere. Losos og de studerende der har været tilknyttet hans laboratorium gennem tiderne, samt studier gjort af andre forskere har givet en MASSE spændende viden om anoler, men Losos vender bøtten på hovedet og slutter hvert enkelt kapitel med i stedet at komme med

forslag til forskningsretninger for studier indenfor det emne kapitlet har omhandlet – fordi det netop for ham er så interessant at hver gang der kommer svar på en problematik giver det blot en mængde yderligere spørgsmål.

Bogen er noget tung, i forhold til normal letfordøjelig hobbylitteratur – men hvis man har mod på det, vil man her blive overvældet af information.

Common Kingsnakes – A Natural History of Lampropeltis getula

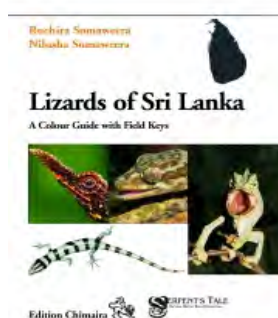
B. Hubbs

Sprog: engelsk, 436 sider, 560 billeder, pris ca. 450,- kr.

Langt om længe kom der en dybdegående bog om denne spændende og velkendte snog. Det skal siges med det samme at dette ikke i sig selv er en terrariebog, kun de sidste to kapitler drejer sig om terrariehobbyen (et pænt kapitel om designermorfer og et lille kapitel om hold og opdræt). Langt størstedelen af bogen handler derimod om variationen indenfor underarterne, deres udbredelse, levevis med mere. Her vises mange af de velkendte farveformer, som mange af os kender fra terrariehobbyen – men også mange spændende naturlige farveformer, som ikke ses i terrariehobbyen præsenteres. Bogens information er baseret på mange års indsamling af data og Brian Hubbs egne indsamlinger fr naturen – og han må gratuleres for at have lavet et yderst vellykket bind – som efter min mening fint hamler op med hans tidligere bog om bjergkongesnoge. Eneste minus ved bogen er sådan set at hele arten omhandlet sideløbende med

publiceringen blev splittet i flere selvstændige arter, og underarterne blev sænket. Men hvis man kan se bort fra dette eller kan overføre de nye artsnavne til lokaliteterne beskrevet i bogen, så er der ingen problemer ved dette.

Lizards of Sri Lanka – A Colour Guide with Field Keys

R. Somaweera & N. Somaweera

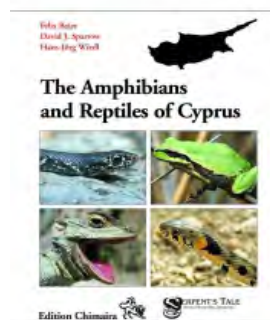
Sprog: engelsk, 304 sider, 641 farvebilleder, pris ca. 300,- kr.

Sri Lanka er kendt af de fleste, måske mest grundet urolighederne mellem singalesere og det tamilske mindretal – men måske også grundet sin historie som tidligere britisk koloni. Igennem tiden har der været skrevet utallige rejsebeskrivelser fra navnlig tyske amatørherpetologer der flittigt har besøgt Sri Lanka, i søgen efter navnlig øens endemiske agamer. Sri Lanka er et hotspot hvad endemiske arter angår – og det er derfor på tide at der kommer en opdateret bog og field-guide til øens øglefauna. Denne bog rammer målet og indeholder et væld af informationer og ikke mindst illustrationer af øens fantastiske øgler. Øen er en af verdens tættest befolkede øer, men alligevel findes der til stadighed nye arter – hvilket er imponerende. Sri Lanka har imponerende 207 beskrevne krybdyrarter, heraf er de 96 arter øgler. Ud af disse 96 arter er hele 70 arter endemiske – derudover er der 7 endemiske underarter. Der er med andre ord tale om en meget meget høj procentdel af endemiske arter – ja selv hele slægter findes KUN på Sri Lanka. Øglefaunaen på Sri Lanka fordeler sig på familierne (arter/endemiske) Agamidae (18/15), Chamaeleonidae (1/0), Gekkonidae (42/31), Lacertidae (2/0), Scincidae (31/24)

og Varanidae (2/0). Navnlig de mange endemiske arter gør denne bog interessant – og man kan da kun spørre øjnene op når man ser billeder af *Ceratophora aspera* – en sjov endemisk agam, hvor hannerne har lange næseforlængelser, *Ceratophora karu*, der mest af alt ligner en blanding mellem en agam og en bladkamæleon.

Jeg kan kun anbefale denne bog til alle med interesse i herpetologien i geografisk afgrænsede områder – og i særdeleshed hvis man ønsker et samlet overblik over hvad der findes af forskelligartede herpetofaunaer. Har man interesse i agamer i særdeleshed, vil jeg gå så vidt som til at kalde denne bog et absolut must.

The Amphibians and Reptiles of Cyprus

F. Baier, D.J. Sparrow & H.-J. Wiedl

Sprog: engelsk, 364 sider, 239 billeder, pris ca. 375,- kr.

Cypern er et yndet rejsemål – og mange danskere har været der på ferie en eller flere gange. Ofte vender folk hjem med information om at de har set harduner (*Laudakia stellio*), men meget andet er det sjældent blevet til. Måske grundet manglende viden om hvad der er at finde på øen – og her fylder denne nye bog et hul, som uden tvivl vil blive benyttet af mange rejsende fremover. Dette er uden tvivl den optimale felthåndbog til Cyperns herpetofauna – og den kan kraftigt anbefales, hvis man ønsker at tage på ferie til øen.

Cypern har flere endemiske arter og underarter, som i sig selv gør det interessant at tage på besøg – heriblandt den nyligt genfundne *Natrix natrix cypriaca*.

TERRARIET

Udgives i samarbejde mellem Slangeforum, Gekkoforum og Dendromania – og er et tidsskrift åbent for bidrag fra alle indenfor målgruppen. Tidsskriftet er gratis og udkommer i PDF format til fri distribution

Tidsskriftet udsendes som mail via mailingliste til interesserede.

Send en mail til jan@grathwohl.dk med følgende skrevet i emne felt:

”Ja tak – send mig TERRARIET ved udgivelse”

Det vil blive lagt online, til download – på sigt under egen hjemmeside, hvor alle udgivne blade vil være tilgængelige.

UDFORMNING AF ARTIKLER

Terrariet modtager primært originalartikler, eller artikler der er blevet revideret. Vi modtager gerne artikler om alt med relevans for terrariehold, både opdrætsartikler af padder, krybdyr og invertebrater – primært på dansk, men engelsksprogede artikler kan også indgå (dog med dansk resumé).

Der er ingen øvre grænse for størrelse af artiklerne – såvel store som små artikler kan findes plads i Terrariet.

Artikler modtages helst i word-format – eller i et format der let kan formateres til sådant.

Forfatteren bedes fremsende originale billeder, med tydelig indikation af ønske om tekst til disse, samt sørge for at copyright til det pågældende billede er overholdt. Hvis der mangler billeder vil vi så vidt muligt prøve at skaffe passende illustrationer.

KONTAKTNØGLE

Jan Grathwohl

jan@grathwohl.dk

Hovedredaktør, Øgler, Slanger, Litteratur, Feltherpetologi

Peter Peter

peter@zooniverse.dk

Hvirvelløseredaktør, Layout, Hjemmeside,

Claus Ilsøe

ratsnakes_dk@hotmail.com

Slangeredaktør

Simon Bomholt

s_bomholt@hotmail.com

Padderedaktør

Jakob H. Christensen

Jakob@asian-colubrids.com

PDF-opsætning, Layout